

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Magnus Berglund
010-224 12 37
skane@lansstyrelsen.se

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Ugnsmunnarna i Kristianstads kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsas på bifogad karta, Bilaga A, som naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Med stöd av 3§ Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, Bilaga B.

Naturreservatet Ugnsmunnarna är beläget på Ivös västra sida och avgränsas här med röd punktstreckad linje.
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Ugnsmunnarna	
Kommun	Kristianstad	
Natura 2000 ID	SE0420319 (avser endast Ivösjön)	
DOS-ID	1106448	
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga A)	
Fastighet och markägarkategori	IVÖ 16:10, ägs av staten. IVÖ 6:5, 10:5, 17:13 i privat ägo	
Läge	Cirka 16 km nordost om Kristianstad (ca 22 km med bil)	
Koordinat centralpunkt	y: 6219438 x: 461702 (SWEREF99)	
Naturgeografisk region	7. Skånes sediment och horstområden	
Vattenförekomst (HID):	SE621669-141629 (Ivösjön)	
Samfällighet	Oregistrerat samfällt fiske	
Förvaltare	Länsstyrelsen Skåne	
Areal	30,4 ha	
Markslag	Skog	ca 9,5 ha
	Vatten (del av Ivösjön)	ca 20,9 ha
Naturtyp Natura 2000	Ävjestrandsjöar (3130)	ca 20,9 ha

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald. Områdets skogsbestånd, geologiska formationer och limniska miljöer, med tillhörande ekosystem och biologiska mångfald, ska bevaras och i förekommande fall utvecklas. Landområdet ska karakteriseras av ädellövskog, i första hand bokskog. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv och EU:s fågeldirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter.

Syftet är dessutom att under enklare former tillgodose allmänhetens möjligheter till rörligt friluftsliv och upplevelser av områdets naturmiljöer och kulturlämningar.

Syftet uppnås genom att:

- Land- och vattenmiljöerna skyddas mot exploatering,
- konventionellt skogsbruk inte tillåts,
- lövskogen delvis får utvecklas genom intern dynamik,
- begränsade restaureringsinsatser genomförs för att öka variationen i skogsbestånden,
- lärk- och björkbestånden omförs till blandlöv- eller bokdominerad ädellövskog,
- gamla och naturvårdsintressanta träd, och ersättningsträd till dessa, gynnas,
- forn- och kulturlämningar, liksom grottformationerna, hålls i möjligaste mån synliga och fria från vegetation som kan skada dem,
- eventuell förekomst av invasiva, främmande arter bekämpas vid behov och såväl gran, som lärk röjs kontinuerligt bort,
- anordningar för besökare, såsom parkeringsplats, informationsskylt och bord med bänkar tillhandahålls och underhålls,
- åtgärder utvärderas och anpassas till ny kunskap om rödlistade och fridlysta arter, i synnerhet med avseende på marksvampar.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. vidta åtgärd som förändrar områdets topografi eller hydrologi, eller skadar mark, sten, hållar eller sjöbotten, såsom att gräva, muddra, spränga, borra, schakta, fylla ut, dika, tippa, dumpa, plöja, markbearbeta, eller bedriva täkt,
2. uppföra byggnad, eller annan anläggning, såsom exempelvis brygga, mast, torn, eller vindkraftverk, eller anordna uppläggnings- eller angoringsplats för farkoster,
3. anlägga väg eller dra fram ledning i mark, luft eller vatten,
4. anordna upplag,
5. plantera eller så växter eller att sätta ut djur,
6. avverka träd och buskar, ta bort död ved, döda träd eller vindfällan,
7. sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra växnäringsämnen, kalk eller jordförbättringsmedel,
8. bedriva fångst av nissöga,
9. bedriva åtling eller utfodring av vilt, eller anlägga vilthägn.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av, skyltning och upplysning om reservatet,
2. skötsel av skog och trädbärande marker innefattande röjning, avverkning och föryngring, samt ringbarkning och veteraniseringsåtgärder,¹
3. avverkning och omföring av lärk- och björkbestånd till ädellöv- eller blandlövskog,
4. betesdrift i skog och uppförande av betesstängsel,

¹ Veteraniseringsåtgärder innebär att enstaka träd tillfogas skada genom exempelvis partiell ringbarkning eller såg-/huggskador för att påskynda trädets åldrande.

5. skapande av mindre markblottor, understigande 10 meter i diameter, ner till mineraljord,
6. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet såsom parkeringsplats, stigar och bord med bänkar,
7. bekämpning av för området främmande, invasiva arter, inklusive borttagande av gran och lärk,
8. uppföljning och miljöövervakning av växt- och djurlivet, mark- och vattenförhållanden samt av områdets skötsel.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. ta bort, gräva, borra, måla, muddra, dumpa, knacka fossil eller på annat sätt skada mark, sten, hållar, stenmurar, naturföremål, kulturlämningar eller sjöbotten,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd, grenar och buskar,
3. plocka eller samla in svampar, mossor och lavar,
4. gräva upp växter,
5. ta med hund som inte hålls i fysiskt koppel,
6. ställa upp husvagn, husbil eller liknande,
7. köra motordrivet fordon,
8. elda, annat än med friluftskök,
9. uppföra någon form av anläggning eller placera ut för naturreservatet främmande föremål,
10. placera eller sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch eller liknande,
11. plantera eller så in växter eller sätta ut djur.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

12. fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom hävning, handplockning eller annan selektiv metod² med

² Med selektiv metod menas handplockning, hävning, sällning eller annan teknik där de djur som inte ska studeras närmare direkt återutsätts och ingreppen i deras livsmiljö blir försumbara eller kan återställas omedelbart. Fällor är inte att betrakta som selektiva, oavsett utformning.

efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av varje art under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna,

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för:

- Förvaltaren av naturreservatet, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel enligt vad som framgår av föreskrifterna under B ovan.
- förvaltarens tillsyn av området,
- driftåtgärder av vid tidpunkten för detta beslut befintliga vägar för motorfordon, vägkanter, vägdiken eller enskilda brukningsvägar. Exempel på driftåtgärder som ovan åsyftas är: lagning av mindre beläggningsskador och potthål, röjning och slåtter av vägslänter eller rensning av vägtrummor och vägdiken och kapning av överhängande grenar.
- underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag eller lagliga diken. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden.
- drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, el-, energi- eller teledistributör. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden. Vid akuta underhållsåtgärder kan förvaltaren informeras i efterhand, dock inom tre arbetsdagar från det att arbetet har inletts.

Undantag från reservatsföreskrifter med avseende på skötsel

- A4 gäller inte tillfälliga upplag i samband med skötsel av reservatet.

Undantag från reservatsföreskrifter med avseende på jakt

- A2 och C9 gäller inte markägare eller innehavare av jakträtten inom reservatet avseende uppförande av jakttorn med en golvyta på högst 1,5 x 1,5 meter.
- C5 och C10 gäller inte för innehavare av jakträtten inom reservatet vid jakt och fångst av vilt i enlighet med jaktlagsstiftningens bestämmelser.
- C7 gäller inte för innehavare av jakträtten inom reservatet vid uttransport av större fäلت vilt med älghjuling eller fyrhjuling.

Övriga undantag

- C3 gäller ej insamling av enstaka beläggsexemplar av svårbestämda arter under förutsättning att fynden registreras i Artportalen, eller motsvarande

nationell databas för hotade arter, och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna.

- C7 gäller ej motordriven båt.
- C9 utgör ej hinder för tältning eller motsvarande i enlighet med allemansrätten

Föreskrifterna gäller ej tjänstemän från Länsstyrelsen i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken gäller även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- 7 kap 28a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,
- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa svamp-, växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- 7 kap miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11 §) eller strandskydd (13-18 §§),
- 7 kap 1 § miljöbalken. Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.
- 2 kap, Kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd av fornlämningar mm
- terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Sjötrafikförordningen (1986:300) om t ex hastighetsbegränsningar, ankringsförbud, förbud mot vissa farkoster,
- lokala, kommunala ordningsföreskrifter.

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet ska även uppnås genom att utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om biologiska värden.

Allemansrätten

Allemansrätten har stor betydelse för våra möjligheter att vistas i naturen, den ger oss alla möjligheten att tillfälligt och hänsynsfullt vara i naturen. Även organisationer och turistföretag kan dra nytta av allemansrätten i sin verksamhet även om allemansrätten i grunden gäller för enskilda individer. Samtidigt medför allemansrätten också skyldigheter att inte förstöra något eller störa markägaren eller andra som är ute i naturen. Större grupper bör samråda med markägaren. Inom naturreservat kan delar av allemansrätten vara begränsad genom reservatsföreskrifter.

Vid aktiviteter som inte förbjuds av reservatsföreskrifterna och som kan medföra en väsentlig skada på naturmiljön, såsom markslitage eller påverkan på djurlivet vid t ex större tävlingar, friluftsanslag mm. ska anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § Miljöbalken ske med Länsstyrelsen.

Beskrivning av området

Ivösjön med Ivö är belägen i nordöstra Skånes kuperade sjö- och sprickdalslandskap. Ugnsnunnarna ligger på Ivös västra sida, några hundra meter norr om färjeläget och cirka 16 kilometer nordost om Kristianstad. Reservatsområdet omfattar 30 hektar varav 21 hektar ingår i Ivösjön. Hela Ivösjön ingår i sin tur i det stora Natura 2000-området Ivösjön-Oppmannasjön som omfattar drygt 6 000 hektar. Naturtypen är oligo-mesotrofa sjöar med strandpryl, braxengräs eller annuell vegetation på exponerade stränder (3130), vanligen benämnd med kortformen Ävjestrandsjöar.

Ivösjön är Skånes största sjö och mycket artrik, men den del av sjön som ingår i reservatet har inte varit föremål för några specifika inventeringar, varför kunskapsläget om artinnehållet i reservatets limniska del är bristfälligt. Sjön är till största delen oligotrof (närlingsfattig) och vattnet är klart.

Reservatets landområde utgörs i östra delen av en flack platå, medan de västra delarna sluttar kraftigt ner mot sjöstranden. Här vid stranden finns också de grottformationer som har gett Ugnsnunnarna sitt namn. Berggrunden utgörs av skalgruskalk med en riklig förekomst av fossil. Jordarten domineras av sandig morän och marken har ett betydande kalkinslag vilket avspeglas i en påtagligt kalkgynnad flora och funga (kärlväxter och svampar).

Reservatet är beläget på tidigare utmark och den historiska markanvändningen har huvudsakligen utgjorts av skogsbyte kombinerat med ved- och virkestäkt. Det historiska kartmaterialet visar att området har dominerats av mer eller mindre gles bokskog sedan åtminstone 1600-talet och framåt. Trädkontinuiteten med avseende på bok är alltså väldigt lång. Detta tillsammans med den kalkrika marken har gett upphov till en mycket rik svampflora. Många av de naturvårdsintressanta svamparterna har förmodligen även gynnats av det tidigare skogsbetet. Idag omfattas

landområdet av 5,9 hektar bokdominerad skog, resterande del utgörs av planterad lärk och ett mindre björkbestånd. De högsta naturvärdena finns i områdets västra, strandnära delar där bokskogen är äldre och hyser mer död ved än i övrigt. Här finns också inslag av äldre klibbal, tall och ask.

Ugnsmunnarna, liksom resterande del av Ivö, nås från fastlandet via bilfärja från Barum. Några hundra meter öster om naturreservatet finns en mindre parkering för besökare. Reservatsområdet genomkorsas av ett flertal mindre stigar som används relativt flitigt av närboende och besökare.

Skälen för beslutet

Vattendelen av reservatet, som utgör 21 av 30 hektar, ingår i Natura 2000-området Ivösjön-Oppmannasjön och utgörs av naturtypen Ävjestrandsjöar. Ivösjön är Skånes största sjö och en av landets artrikaste sjöar med avseende på fisk. Natura 2000-arten nissöga förekommer förmodligen i reservatsområdet och Ivösjön har sannolikt den starkaste populationen i landet av arten. Sjön hyser även en rad skyddsvärda fågelarter, bland annat rördrom, storlom, fiskgjuse, brun kärrhök, fisktärna och havsörn. De rör sig alltså i närområdet men det är inte troligt att någon av arterna häckar i naturreservatet.

Ugnsmunnarna hör till Skånes absoluta topplokaler vad gäller marksvampar; i reservatsområdet har inte mindre än 40 rödlistade svampar noterats. Det är en anmärkningsvärt hög siffra på en så liten areal. Flertalet svamparter är knutna till bokskog och kalkrika miljöer.

Området hyser även en tämligen rik lundflora där särskilt blomningen av blåsippa utmärker sig. I strandzonens små källmiljöer påträffas arter som bäckbrässa och kärrfibbla, liksom en del naturvårdsintressanta mossor.

Området är dessutom känt för sina geologiska kvaliteter; det gäller främst grottorna som har eroderats ut i kalkklipporna, och den rikliga förekomsten av fossil. Naturreservatet innehåller även forn- och kulturlämningar med en stensättning, tre resta stenar (registrerad som möjlig fornlämning) och ett flertal stenmurar. Även grottorna är upptagna i fornminnesregistret/Fornsök.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter. Skyddet bidrar till att uppfylla miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar samt Ett rikt växt- och djurliv.

Ugnsmunnarna ingår i en vädetrakt för ädellövskog, Ivöbygden, som är ett större område med höga naturvärden. Ivöbygden omfattar ett stort antal värdekärnor och bidrar till en välfungerande grön infrastruktur och god konnektivitet på landskapsnivå.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har tagit del av inkomna yttranden och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken, att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ekosystemtjänstbedömning

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter inrättande naturreservatet har på olika ekosystemtjänster och har kommit fram till att det inverkar positivt på flertalet ekosystemtjänster, se tabell nedan.³ Bedömningen är att påverkan på ekosystemtjänsterna sammantaget stärker motiven för inrättande av naturreservatet, även om några ekosystemtjänster påverkas negativt.

³ Enligt Naturvårdsverkets förslag på ekosystemtjänster inom olika naturtyper
<http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/skyddade-omraden/process-naturreservat/beslut/beslut-om-bildande-naturreservat.pdf>

Kategori	Ekosystemtjänst	Inverkan
Försörjande	Genetiska resurser hos vilda arter	Positiv
	Virke, fibrer och svamp	Negativ
	Bioenergi från skog	Negativ
Reglerande och upprätthållande	Träd och skogars reglering av mikroklimat, temperatur och luftfuktighet	Positiv
	Livsmiljöer som t.ex. lek- och spelplatser, boplatser och rastplatser för fåglar och fiskar.	Positiv
	Kolbindning utförd av växter	Positiv
	Naturarv, exempelvis bevarandet av naturens värden för framtida generationer.	Positiv
Kulturella	Icke organiserat friluftsliv	Positiv
	Resurs för forskning	Positiv
	Biologisk mångfald inkl. bevarande av genpool, habitat och hotade arter	Positiv

Ärendets handläggning

Naturvårdsverket blev 2013 ägare till Ugnsmunarna genom ett flerpartsbyte av mark i samband med reservatsbildningen vid Ivö klack, ett stort skogsområde med mycket höga värden i den norra delen av Ivö. Den nya fastigheten Ivö 16:10 (Ugnsmunarna) bildades 2013 genom en avstyckning från Ivö 16:1 och under 2015 avslutades en lantmäteriförrättning som fastslog att fastigheten även omfattar en del av Ivösjön. Därmed kom det planerade naturreservatet att omfatta ett vattenområde som också ingår i nätverket Natura 2000. Den nya fastighetens gränser har bestämts enligt 1 kap 5 § jordabalken.

Efter genomförda lantmäteriförrättningar har ärendet legat vilande under flera år innan Länsstyrelsen påbörjade arbetet med reservatsbildning under våren 2019. Tanken var då att naturreservatet endast skulle omfatta fastigheten IVÖ 16:10. Våren 2020 inleddes dock förhandlingar även med ägarna till de tre fastigheterna norr om statens fastighet (IVÖ 6:5, 10:5, 17:13), vilket i augusti 2020 resulterade i en överenskommelse om intrångsersättning. På så sätt kunde hela det strandnära stråk som har mycket höga värden för marksvampar knytas samman och inlemmas i naturreservatet. Berörda markägare har kompenserats för det intrång naturreservatet innebär.

Ärendet remitterades under perioden 2020-10-28 – 2020-12-14, då berörda sakägare förelades att yttra sig över framtaget beslutsförslag. Det sista yttrandet lämnades 2020-12-18. Inkomna yttranden och Länsstyrelsens bemötanden återfinns i bilaga C.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildade av ett naturreservat. Skötselplanen utgör Bilaga B till detta beslut.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se Bilaga D.

Upplysningar om ersättningstalan

Sakägare som ännu inte träffat överenskommelse om ersättning eller inlösen kan väcka talan enligt 31 kap miljöbalken mot staten i mark- och miljödomstolen för att domstolen ska avgöra frågan om ersättning. Ansökan om ersättningstalan måste lämnas inom ett år efter att reservatsbeslutet vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägare rätten till ersättning. Ansökan ska ställas till mark- och miljödomstolen i Växjö. Det finns också möjlighet för sakägare att förhandla med länsstyrelsen, eller av länsstyrelsen utsedd förhandlare, om frivillig överenskommelse om ersättning inom ett år efter att beslutet vunnit laga kraft.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Cecilia Backe, länsassessor Caroline Tornhill och naturvårdshandläggare Magnus Berglund, föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

Ola Melin

Magnus Berglund

Bilagor

- A. Karta med naturreservatets avgränsning
- B. Förslag till skötselplan
- C. Sammanställning av remissyttranden samt Länsstyrelsens bemötanden
- D. Hur man överklagar
- E. Sändlista

Använd Länsstyrelsens e-tjänst för komplettering av eller yttrande i ärenden. Klicka [här](#) för att komma till e-tjänsten.

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Länsstyrelsen
Skåne

BILAGA A. Karta med reservatets avgränsning.

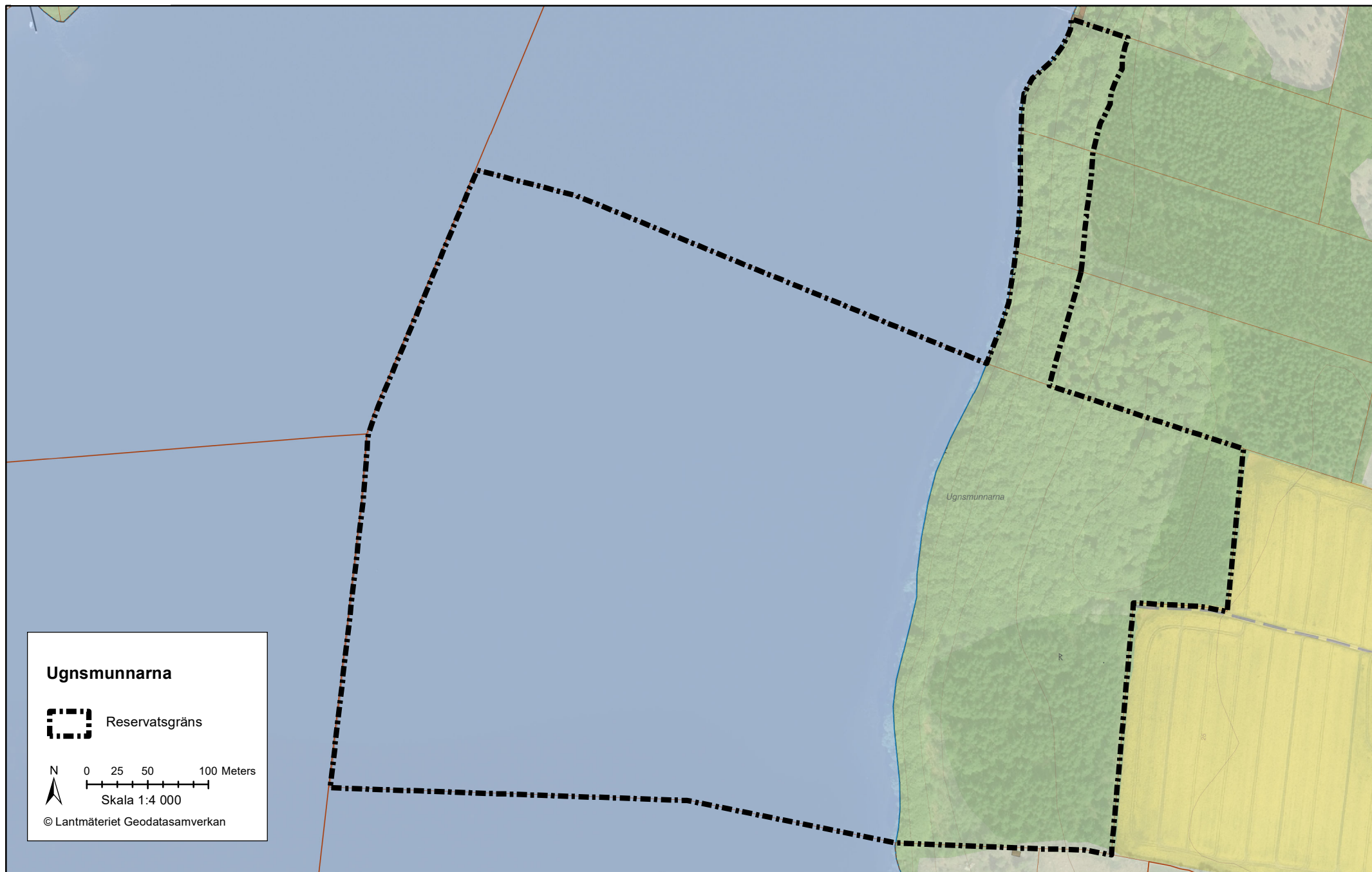
I Ivösjön sammanfaller reservatsgränsen med fastighetsgränsen för IVÖ 16:10.

Natura 2000: den blå delen ingår i Natura 2000-området Ivösjön-Oppmannasjön

RESERVATSBESLUT

511-36390-2019

1290-271

Sammanställning av remissyttranden samt Länsstyrelsens bemötande angående förslag till naturreservatet Ugnsmunnarna

Myndigheter och kommuner

Försvarsmakten: Har inget att erinra i ärendet.

Havs- och vattenmyndigheten: Avstår från att yttra sig då myndigheten redan har lämnat synpunkter i VIC Natur (genom klarmarkering av reservatsobjektet).

Skogsstyrelsen: Ser det som positivt att området får ett formellt skydd där hela nyckelbiotopen ingår.

Sveriges geologiska undersökning (SGU): SGU ser positivt på reservatsbildningen och har inget att invända.

Kristianstads kommun: Kommunen framför följande: Om reservatet innebär en ökad trafik på infartsvägen bör befintlig gemensamhetsanläggning IVÖ GA:18 omprövas för beräkning för nya andelstal. I övrigt har kommunen ingen erinran på förslag om bildande av naturreservatet.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen har rutiner för hanteringen av tillfartsvägar till naturreservat och tar ansvar för en lämplig andelfördelning i gemensamhetsanläggningar, rimlig kostnadsfördelning för vägunderhåll etcetera. I detta fall bör inte nämnda gemensamhetsanläggning påverkas i någon större omfattning av reservatsbildningen då det inte är tillåtet för allmänheten att köra på vägen.

Fastighetsägare och andra sakägare

Ivösjöns fiskevårdsförening: Ivösjöns fiskevårdsförening framför att de har ett nyttjanderättsavtal med Ivösjöns fiskevårdsområdesförening som organiserar fiskerättsägarna i sjön och att de avstår från att yttra sig i ärendet. De hänvisar istället till eventuella synpunkter från Ivösjöns fiskevårdsområdesförening. De noterar dock att nissöga fredas inom reservatet, liksom i andra naturreservat i Ivösjön. Föreningen framför att fiskerätten är samfälld och organiserad i Ivösjöns fiskevårdsområdesförening och att inskränkningen i fisket av nissöga borde beslutas av Ivösjöns fiskevårdsområdesförening. De framhåller dock att de kan tänka sig att diskutera en totalfredning av arten i hela Ivösjön med Länsstyrelsen. Vidare framförs att det inte förekommit något fiske efter nissöga på runt 70 år.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen tackar för erbjudande om att diskutera en fredning av nissöga i hela Ivösjön, vilket vore ändamålsenligt. Det ligger dock utanför ramen för bildandet av naturreservatet Ugnsnunnarna. Frågan har tagits upp med berörda kolleger på Länsstyrelsen och kan förhoppningsvis bli aktuell längre fram, exempelvis i samband med att hela Ivösjön blir föremål för inrättande av naturreservat. När det gäller synpunkten att inskränkning i fiskerätten borde beslutas av Ivösjöns fiskevårdsområdesförening så ser Länsstyrelsen en poäng i att reglera fiske av nissöga med stöd av Miljöbalken i samband med att reservatet bildas. Därmed blir skyddet också permanent.

Föreningar

Lunds botaniska förening: Föreningen anser att det är mycket angeläget att naturreservatet Ugnsnunnarna bildas, inte minst på grund av den unika svampfloran. Man framhåller även den skyddsvärda kärlväxt- och kryptogamfloran som är tydligt kalkpåverkad med arter som blåsippa, tandrot, myskmadra och skogsbrämma. Föreningen tycker att förslaget till bildande av naturreservatet med tillhörande skötselplan är välskrivet och väl genomtänkt med angelägna mål och åtgärder. Man ser särskilt positivt på att bestånden av lärk och björk i framtiden omvandlas till ängslövsskog. Föreningen tycker också att det är bra att det är tillåtet att ta enstaka beläggsexemplar mot att fynden rapporteras till Artportalen. De anser dock att de insamlade kollekterna för framtiden bör förvaras på Botaniska museet i Lund.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen tackar för positiv respons på reservatsbildningen och skyddets utformning. När det gäller de insamlade kollekterna av svårbestämda arter (beläggsexemplaren) ser Länsstyrelsen det som positivt om de kan förvaras på Botaniska museet men det är dessvärre inget som kan regleras inom ramen för reservatsbildningen.

Övriga remissvar

E.ON Energidistribution AB: E.ON Energidistribution och E.ON Biofor har inget att erinra i ärendet eftersom det föreslagna naturreservatet inte ligger inom E.ON Energidistributions koncessionsområde för elnätet samt att E.ON Biofor inte har några gasanläggningar inom området.

Privatperson: En fiskeintresserad privatperson undrar varför inte vattenområdet utanför den norra delen tas med i reservatet. Han har i december 2020 hittat gott om dammusslor och ett exemplar av nissöga där.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen tackar för remissvaret och för inkomna artobservationer. Att nissöga har observerats precis norr om reservatsgränsen ökar sannolikheten att den förekommer även inom reservatet. Någon utvidgning av området för att skydda en större del av Ivösjön är dock inte aktuellt i dagsläget. Huvudskälet till att Ugnsmunarna skyddas som naturreservat är den exklusiva svampfloran på land. Då Naturvårdsverket äger den största fastigheten i området (Ivö 16:10) var det också naturligt att låta hela den fastigheten ingå i naturreservatet, även den del som ingår i Ivösjön. För övriga fastigheter i naturreservatet är det inte utrett hur stor del av sjön som ingår och var fastighetsgränserna i så fall går ute i sjön. Ivösjön är klart skyddsvärd och hela sjön har redan idag ett skydd som Natura 2000-område. Förhoppningsvis kan hela Ivösjön få ett mer specificerat skydd som naturreservat någon gång i framtiden.

Hur man överklagar Länsstyrelsens beslut

Mottagare

För att överklaga skriver ni till Regeringen, Miljödepartementet. Observera dock att ni ska skicka överklagandet till skane@lansstyrelsen.se eller till Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den **6 april 2021**. Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).

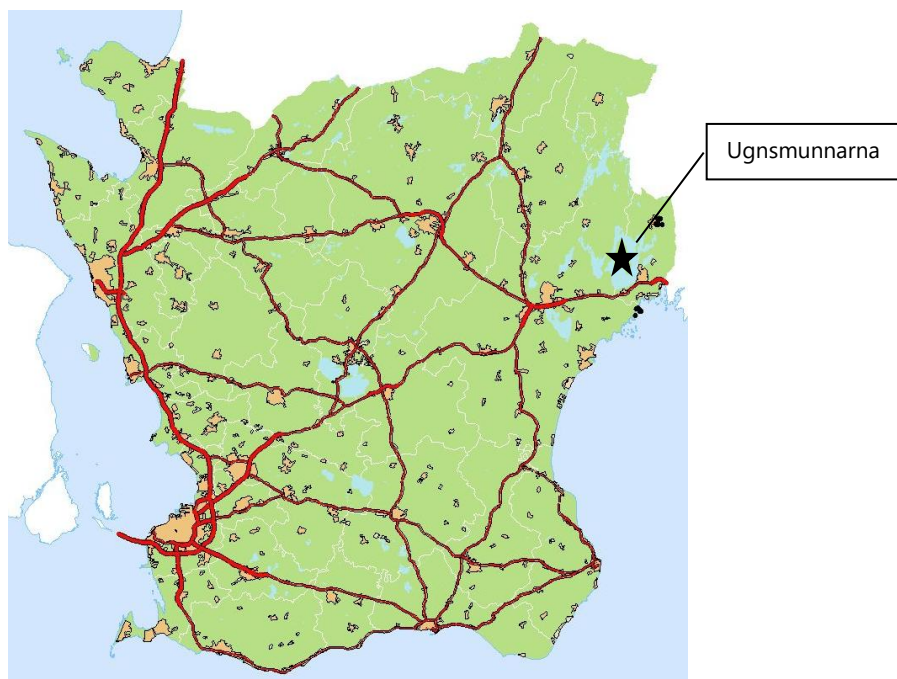
Länsstyrelsen
Skåne

Bilaga B

Skötselplan för naturreservatet Ugnsmunnarna

Kristianstads kommun

Figur 1. Ugnsmunarna är beläget på Ivö i Kristianstads kommun.
Vita linjer visar kommungränser.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Fastställt: 2021-03-04
Utgiven av: Länsstyrelsen Skåne
Planförfattare: Magnus Berglund
Beställningsadress: www.lansstyrelsen.se/skane

Copyright: Länsstyrelsen Skåne
Diarienummer: 511-36390-2019
Omslagsbild: Boklåga och blåsippor, skötselområde 1,
2019-04-17.
Foton: Samtliga foton Magnus Berglund, med undantag
för foto av kalkfingersvamp s 13: Marit Hedlund

Innehållsförteckning

INLEDNING.....	4
1 SYFTET MED NATURRESERVATET	5
2 BESKRIVNING AV OMRÅDET.....	6
2.1 Administrativa uppgifter.....	6
2.1.1 Information om Natura 2000.....	7
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden.....	7
2.2.1 Geomorfologi och hydrologi.....	7
2.2.2 Historisk markanvändning och kulturhistoria	8
2.2.3 Biologi och naturvärden.....	12
2.2.4 Friluftsliv.....	15
2.2.5 Vad kan påverka området negativt?	16
3 ÖVERGRIPANDE MÅL OCH SKÖTSELINRIKTNING	17
3.1 Generella mål.....	17
3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder	17
3.2.1 Ringbarkning i stället för avverkning i bokskogen	17
3.2.2 Varma markförhållanden eller fri utveckling – en konflikt.....	18
3.2.3 Markblottor skapas.....	20
3.2.4 Skogsbete om möjlighet skulle uppkomma.....	20
3.2.5 Lärkplantering och björkbestånd avvecklas	20
3.2.6 Røjning av sykomorlönn och gran	20
3.2.6 Övriga hänsyn.....	21
4 SKÖTSELOMRÅDEN MED MÅL OCH ÅTGÄRDER.....	22
Skötselområde 1 – Bokskog.....	22
Skötselområde 2 – Lärkplanteringen.....	24
Skötselområde 3 – Björkbeståndet	26
Skötselområde 4 – Vatten (del av Ivösjön).....	28
5 FRILUFTSLIV	29
6 JAKT	30
7 UTMÄRKNING AV NATURRESERVATETS GRÄNS	30
8 TILLSYN OCH UPPFÖLJNING.....	30
8.1 Tillsyn.....	30
8.2 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	30
8.3 Revidering av skötselplanen.....	31
9 KOSTNADSANSVAR OCH PRIORITERINGAR	31
10 RÖDLISTADE ARTER OCH SIGNALARTER	33
11 KÄLLOR.....	36
BILAGOR.....	36
1. Ortofoto 2016 med reservatsgräns och skötselområden	
2. Ortofoto 1970 med dagens fastighetsindelning	
3. Topografiska webbkartan med fastighetsgränser och fornlämningar	
4. Karta med nyckelbiotop, fornlämningar och parkering	

Inledning

Skötselplanen beskriver naturreservatets värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör för hur dessa värden ska tillvaratas genom lämplig skötsel. Bakom detta ligger syftet med bildandet av naturreservatet. Syftet styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla.

Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas, till vilket skötselplanen är en bilaga. För att uppnå syftet med ett naturreservat krävs normalt även en särskild skötsel, vilken redovisas i detta dokument.

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t ex en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bland annat naturreservatets syfte och vilka natur- och andra bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftet.

Figur 2. De praktfulla kalkklipporna i strandzonen bidrar starkt till reservatsområdets geologiska kvaliteter. Bilden visar en av de grottor som har gett Ugnsnunnarna sitt namn.

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald. Områdets skogsbestånd, geologiska formationer och limniska miljöer, med tillhörande ekosystem och biologiska mångfald, ska bevaras och i förekommande fall utvecklas. Landområdet ska karakteriseras av ädellövskog, i första hand bokskog. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv och EU:s fågeldirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter.

Syftet är dessutom att under enklare former tillgodose allmänhetens möjligheter till rörligt friluftsliv och upplevelser av områdets naturmiljöer och kulturlämningar.

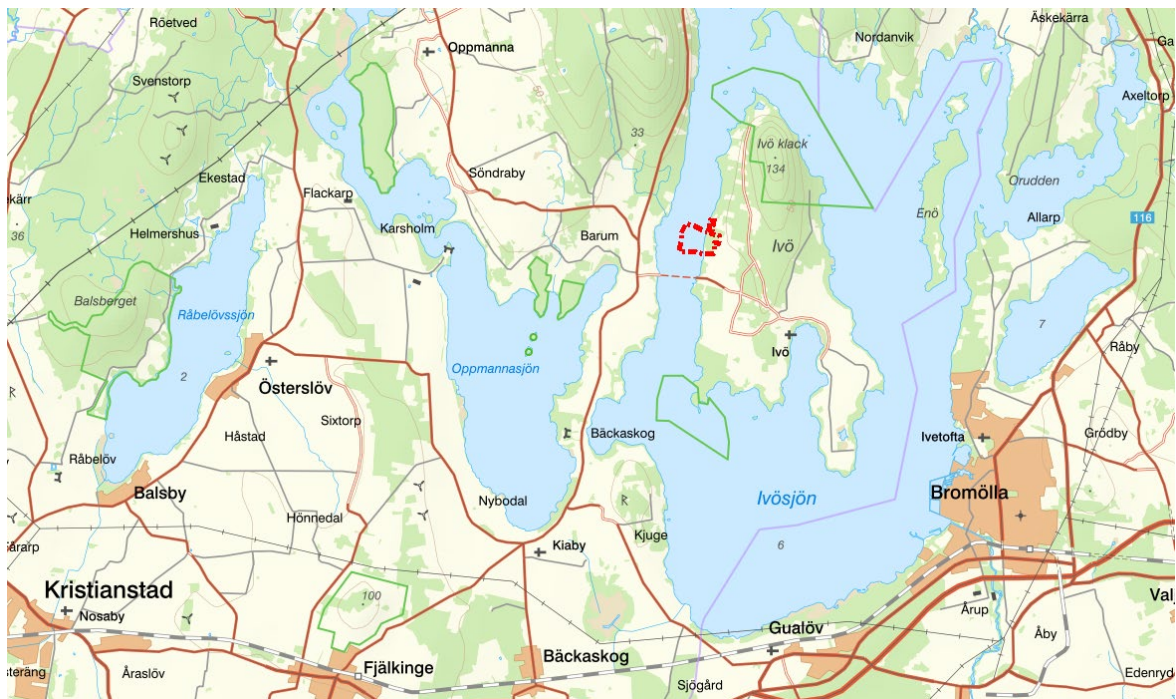
Syftet ska uppnås genom att:

- Land- och vattenmiljöerna skyddas mot exploatering,
- konventionellt skogsbruk inte tillåts,
- lövskogen delvis får utvecklas genom intern dynamik,
- begränsade restaureringsinsatser genomförs för att öka variationen i skogsbestånden,
- lärk- och björkbestånden omförs till blandlöv- eller bokdominerad ädellövskog,
- gamla och naturvårdsintressanta träd, och ersättningsträd till dessa, gynnas,
- forn- och kulturlämningar, liksom grottformationerna, hålls i möjligaste mån synliga och fria från vegetation som kan skada dem,
- eventuell förekomst av invasiva, främmande arter bekämpas vid behov och såväl gran, som lärk röjs kontinuerligt bort,
- anordningar för besökare, såsom parkeringsplats, informationsskylt och bord med bänkar tillhandahålls och underhålls,
- åtgärder utvärderas och anpassas till ny kunskap om rödlistade och fridlysta arter, i synnerhet med avseende på marksvampar,

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn	Ugnsmunnarna
Kommun	Kristianstad
Natura 2000 ID	SE0420319 (avser endast Ivösjön)
DOS-ID	1106448
Gränser	Området begränsas av mitten av punktstreckad linje på bifogad karta (bilaga 1)
Fastighet och markägarkategori	IVÖ 16:10, ägs av staten. IVÖ 6:5, 10:5, 17:13 i privat ägo.
Läge	Cirka 16 km nordost om Kristianstad (ca 22 km med bil)
Koordinat centralpunkt	y: 6219438 x: 461702 (SWEREF99)
Naturgeografisk region	7. Skånes sediment och horstområden
Vattenförekomst (HID):	SE621669-141629 (Ivösjön)
Samfällighet	Oregistrerat samfällt fiske
Förvaltare	Länsstyrelsen Skåne
Areal	30,4 ha, varav 9,5 ha land och 20,9 ha vatten
Markslag	Bokdominerad ädellövskog ca 5,9 ha Lärkdominerad skog ca 2,8 ha Björkdominerad skog ca 0,7 ha Vatten (del av Ivösjön) ca 20,9 ha

Figur 3. Reservatsområdet ligger på Ivös västra sida, cirka 16 km nordost om Kristianstad. Reservatsgränsen markeras här av röd punktstreckad linje.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

2.1.1 Information om Natura 2000

I samband med inträdet i Europeiska Unionen har Sverige accepterat att delta i arbetet med att etablera ett nätverk av skyddade naturområden i Europa kallat Natura 2000. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen i enlighet med två direktiv inom naturvårdsområdet, EU-rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG (habitatdirektivet) och EU-rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet).

EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom naturreservatet kräver samråd och i vissa fall tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

För naturreservatet Ugnsmunnarna ingår den limniska delen av reservatet i Natura 2000-området Ivösjön-Oppmannasjön (SE 0420319).

Naturtyp: Oligo-mesotrofa sjöar med strandpryl, braxengräs eller annuell vegetation på exponerade stränder (3130, benämns även med kortformen *Ävjestrandsjöar*). Inom naturreservatet omfattar naturtypen cirka 21 hektar.

Natura 2000-art: Nissöga

Bevarandeplan: Till Natura 2000-området togs en bevarandeplan fram 2005, vilken uppdaterades 2018. Båda versionerna har beaktats i samband med skötselplanarbetet. Bevarandeplaner och skötselplan ligger därmed i linje med varandra.

2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

Ivösjön med Ivö är belägen i nordöstra Skånes kuperade sjö- och sprickdalslandskap, nära gränsen till Blekinge. Ugnsmunnarna ligger på Ivös västra sida, några hundra meter norr om färjeläget och cirka 16 kilometer nordost om Kristianstad, fågelvägen. Reservatsområdet omfattar 30,4 hektar varav närmare 21 hektar ingår i Ivösjön och alltså utgörs av vatten. Hela Ivösjön ingår i sin tur i det stora Natura 2000-området Ivösjön-Oppmannasjön som omfattar drygt 6 000 hektar.

2.2.1 Geomorfologi och hydrologi

Reservatets landområde utgörs i östra delen av en flack platå, medan den västra halvan sluttar relativt kraftigt ner mot sjöstranden. Nära strandlinjen förekommer även brant stupande partier och strandhak efter 1800-talets sjösänkning, bitvis med inslag av berg i dagen. Här vid stranden finns också de grottförmationer som har skapats i kalkklipporna av vattenerosion och som gett Ugnsmunnarna sitt namn (figur 11). Berggrunden utgörs av skalgruskalk som

avsattes under sen krita, för omkring 80 miljoner år sedan. Sedimenten avsattes i marin miljö och en riklig förekomst av fossil från denna tid bidrar till områdets geologiska värden.

Nivåskillnaderna i reservatsområdet är förhållandevis stora; de högst belägna delarna i öster når 30 meter över havet medan sjöytan i väster ligger omkring 6 meter över havsnivån. Ivösjön sänktes på 1870-talet men den tvärt sluttande strandzonen medför att landvinningen blev blygsam i reservatsområdet. Strandzonens branta profil innebär också att både vassbälten och grunda partier har liten utbredning i de strandnära delarna av sjön.

Ivösjöns bäcken vilar på Kristianstadsslättens kritberggrund vilket ger kalkrika tillflöden från näraliggande grundvattenmagasin, även om sjöns avrinningsområde till stor del avvattnar karga, barrskogsklädda urbergsområden i norr. Jordarten i reservatsområdet domineras av sandig morän och marken har ett betydande kalkinslag vilket avspeglas i en påtagligt kalkgynnad flora och fauna (kärlväxter och svampar). De strandnära delarna innehåller rikligt med block, vilket i viss mån bidrar till att marken kan hålla kvar värme och fukt. Området domineras av frisk mark, men utmed stranden förekommer inslag av små källflöden som bland annat hyser intressanta mossor.

2.2.2 Historisk markanvändning och kulturhistoria

Ugnsmunarna är beläget på de vidsträckta utmarker, tillhörande Ivö kyrkby, som upptog Ivös norra halva fram till 1800-talets början. Den historiska markanvändningen i reservatsområdet har således dominerats av bete tillsammans med ved och virkestäkt. Man får förmoda att fisket i sjön också har spelat stor roll för befolkningens försörjning.

Figur 4. Topografin i reservatsområdet är tämligen varierad och närmast stranden sluttar det brant ner mot Ivösjöns vattenlinje.

Även om det är vanskligt att dra några säkra slutsatser om karaktären på de skogar som återges i det historiska kartmaterialet för Ivö verkar skogen sedan ha huggits ut ytterligare något under 1700-talet. Skånska rekognosceringskartan som upprättades på 1810-talet tycks för reservatsområdet visa att de trädbärande markerna var något glesare än hundra år tidigare. Klart är under alla förhållanden att det som under 1600–1800-talen betecknades som ”skog” var trädbevuxna, betade marker vars öppenhet varierade över tid och rum. Förmodligen var de så pass utglesade att de idag snarare skulle betecknas som hagmarker än som skog, åtminstone räknat från 1700-talets mitt och framåt.

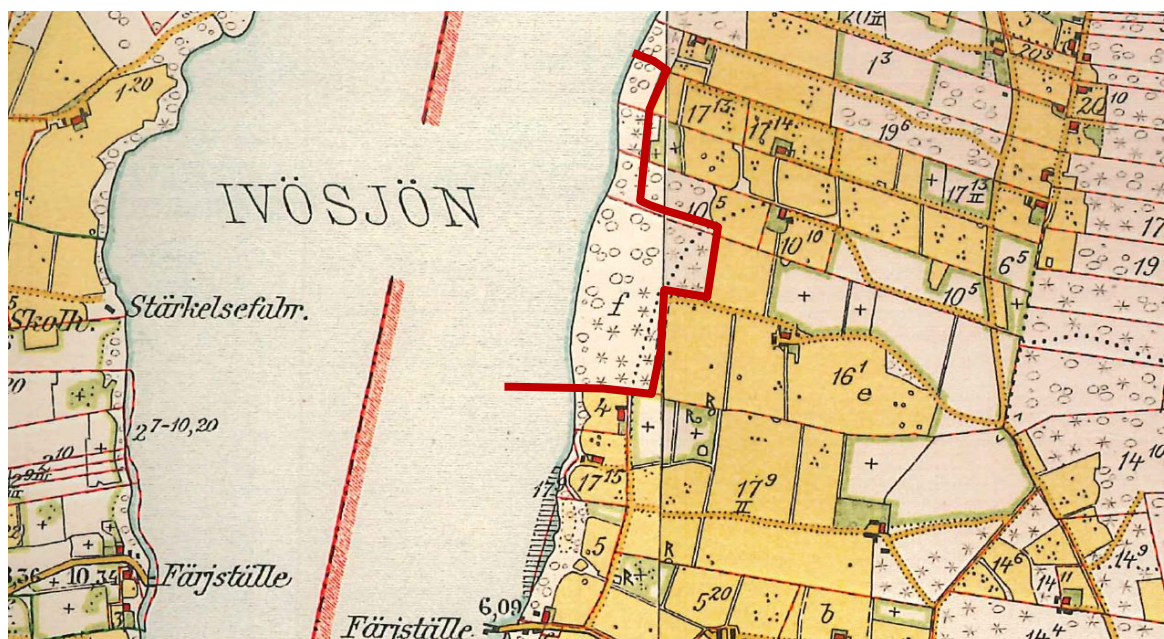
9

Figur 6. Utsnitt av geometrisk avmätning från 1721, med utmarken till vänster och inägorna till höger. Reservatsområdet är beläget i en del som lantmätaren betecknade som "Jämn mark med bökeskog samt någon enda björk, och gott mulbete", vilket innebär att bokskogen i reservatet var gles och betad. Det mesta av den "jämnna marken" odlades sedan upp under 1700- och 1800-talen, dock inte i reservatsområdet. Observera kartans vridning; norrpilen pekar åt vänster.

Figur 7. Utsnitt av Skånska rekognosceringskartan 1812-1820 som visar mellersta delen av Ljöv, med Ugnsmunnarna vid västra stranden (röd oval). Reservatsområdet var sannolikt bevuxet med gles, betad bokskog även på 1810-talet.

Figur 8. Häradsekonomska kartan 1931. Vid denna tid hyste reservatsområdet både löv- och barrskog. Lövträd betecknas med ovala cirklar, barrträd med "snöstjärnor". Skogens täthet (och ålder) framgår inte av kartan. Sockengränsen ute i sjön markeras med bred röd linje, gula ytor är åkermark. © Lantmäteriet

1900-talets kartmaterial visar att barrträden gjorde sitt intrång i reservatsområdet senast vid seklets början. Av häradsekonomska kartan framgår att de östra, och i viss mån de norra, delarna var bevuxna med barrskog på 1930-talet, troligen planterad tall eller gran. Detsamma visar senare flygfoton från 1900-talet, åtminstone för de östra barrbestånden. Den sydöstra delen är idag bevuxen med lärk, medan barrbeståndet längst i öster på senare år har ersatts med likåldrig björk (skötselområde 2 och 3). Övriga delar utgörs fortfarande av bokskog.

Figur 9. Flygfoton över reservatsområdet 1940 respektive 1970. Notera luckigheten och gångvägen söderut på 1940 års bild, och de öppna stråken 1970 som eventuellt sammanfaller med dagens gläntor i lärkbeståndet (även bilaga 2).

Idag är skogen i området sluten och några tydliga tecken på tidigare skogsbete kan knappast avläsas i markerna; möjligen kan de stora hasselbuskar som växer i lärkplanterings gläntor vara ett arv från tidigare betesperiod. Ett påtagligt och viktigt historiskt arv är dock själva bokskogen. Det äldre kartmaterialet visar att drygt halva landområdet inom reservatet har kontinuitet av bok sedan åtminstone 1600-talet; förmodligen har boken varit dominerande betydligt längre tillbaka än så. Det är av avgörande betydelse för den biologiska mångfalden. De ytor som har varit bevuxna med barrträd under större delen av 1900-talet (jämför 1931 års karta) har av naturliga skäl betydligt lägre naturvärden än bokskogen.

Fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar

Bitvis förekommer små mängder av röjningssten i reservatsområdet, exempelvis i lärkplanteringen och på den nordligaste fastigheten, vilket kan vara rester av tillfälliga, mindre odlingar. Något enstaka röjningsröse av mer ålderdomlig karaktär förekommer också. Området hyser även tre registrerade fornlämningar/övriga lämningar (bilaga 3, 4). Det gäller grottorna, en större stensättning i lärkplanteringen samt tre resta stenar i bokskogen vars status är något oklar (möjlig fornlämning).

2.2.3 Biologi och naturvärden

Ivösjön – Skånes största och artrikaste sjö

De limniska delarna av reservatet ingår som nämnts i Natura 2000-området Ivösjön-Oppmannasjön (SE 0420319). Ivösjön är Skånes största och djupaste sjö med ett maximalt djup på cirka 50 meter. Sjön är till största delen oligotrof (närlingsfattig) och vattnet är klart. En inventering av undervattensväxter som genomfördes 2004 och 2007 visade på betydande artrikedom och på en artsammansättning som till största delen är typisk för närlingsfattiga förhållanden.¹ Vid en inventering 2016 återfanns 26 arter av flytblads- och undervattensväxter i sjön.

Ivösjön är därtill en av landets artrikaste sjöar med avseende på fisk. Sjön har runt hälften av Sveriges totalt cirka 50 fiskarter i sötvattenmiljö och i dess djuphålor finns åtminstone fyra arter av ishavsrelikta kräftdjur. Sjön hyser även en rad skyddsvärda fågelarter, bland annat rördrom, storlom, fiskgjuse, brun kärrhök, fisktärna, skräntärna, kentsk tärna och havsörn. Nämda fåglar är prioriterade Natura 2000-arter. De rör sig alltså i närområdet men det är inte troligt att någon av arterna häckar i naturreservatet. Det är dock troligt att Natura 2000-arten nissöga förekommer i reservatsområdet och Ivösjön hyser sannolikt den starkaste populationen i landet av arten.

Eftersom Ivösjön-Oppmannasjön kan uppvisa höga värden för fågellivet är det föreslaget som nytt Natura 2000-område enligt fågeldirektivet (SPA). Regeringen har ännu inte tagit beslut i frågan när denna skötselplan skrivs.

Det ska tilläggas att trots att den ekologiska statusen för Ivösjön är god klassades bevarandestatusen som "icke fullgod" vid den senaste uppdateringen av bevarandeplanen för Natura

¹ Med undantag främst för några närlingsrika vikar i den nordligaste delen av Ivösjön.

2000-området 2018. Det beror på höga halter av miljögifter som difenyleter och olika tungmetaller i sjön.

En topplokal för marksvampar

De högsta naturvärdena i landdelen av reservatet kan tillskrivas marksvampar knutna till bokskogen. Särskilt släktena korallfingersvampar (*Ramaria*) och spindelskivlingar (*Cortinarius*) utmärker sig. Inte mindre än 40 rödlistade svampar har noterats i området. Det är en anmärkningsvärt hög siffra, inte minst med tanke på att knappt 6 hektar utgörs av bokskog och att stora delar har karaktären av produktionsbokskog. Flera av de hotade arterna verkar vara knutna till varma miljöer med tunt humuslager i luckiga bestånd och bör då i hög grad ha gynnats av det skogsbete som pågick i århundranden men som förmodligen upphörde någon gång runt sekelskiftet 1900.

De skogligt sett högsta naturvärdena återfinns i den strandnära skogen där gamla träd och död ved i form av lågor och högstubbar förekommer i relativt stor mängd. Boken är dominerande också utmed stranden, men här finns även inslag av äldre klibbal, ask, tall med mera. I strandzonen förekommer dessutom jordblottor som gynnar många marksvampar. Utmed stranden finns även ett flertal små källflöden med en relativt rik mossflora; här återfinns exempelvis intressanta arter som kamtuffmossa och rutlungmossa. Det är endast detta smala bälte i strandzonen som idag är klassad som nyckelbiotop (bilaga 4). Med tanke på den stora mängden rödlistade svampar som återfinns också högre upp i terrängen kan hela den sluttande västra halvan av reservatsområdets bokbeväxta delar anses hålla nyckelbiotopklass (Nitare 2014, muntl).

Längre bort från stranden är förekomsten av äldre träd och död ved sparsamt förekommande men den långa kontinuiteten av bok innebär att många naturvårdsintressanta marksvampar har kunnat överleva också här. Även de till synes triviala bokbestånden uppe på platån hyser en del naturvårdsintressanta svampar; signalarten igelkottsröksvamp kan exempelvis påträffas nära gränsen till björkbeståndet längst i öster. Också yngre bokar kan spela en avgörande roll för rödlistade mykorrhizabildande svamparter, vilket innebär att stor försiktighet krävs vid åtgärder i bestånden (se kapitel 3).

Fig 10. Signalarten igelkottsröksvamp visar att även de till synes triviala bokbestånden kan hysa naturvårdsintressanta svampar. Till höger kalkfingersvamp *Ramaria brienzenis* (EN) som hittills bara är känd från Ivö och Gotland.

Förutom kontinuiteten av bok är den kalkhaltiga marken av avgörande betydelse för den rikliga förekomsten av rödlistade svamparter. Ugnsmunnarna, liksom flera andra viktiga svamplokaler vid Ivö- och Oppmannasjön, hyser en svampflora som har stora likheter med kalkbarrskogarna längre norrut i Sverige. Kalkbokskog och kalkgranskog har helt enkelt många gemensamma arter. Några exempel hotade marksvampar är kalkfingersvamp (EN), brödmusseron (EN), sydlig gyllenspindling (VU), nunnespindling (VU), fläckig saffransspindling (VU) och sydlig taggfingersvamp (VU). Ett särskilt intressant fynd är den ytterst sällsynta kalkfingersvampen som tidigare bara varit känd från Ivö klack och en lokal på Gotland (figur 10). En komplett lista på i dagsläget noterade rödlistade arter i reservatsområdet återfinns med vetenskapliga namn i kapitel 10.

Osedvanligt rik förekomst av blåsippa

Kärlväxterna kan inte riktigt mäta sig med svamparna vad gäller rödlistade och exklusiva arter. Fältskiktet är relativt svagt utvecklat på grund av bokarnas kraftiga beskuggning men området hyser ändå en tämligen intressant lundflora. Under stora delar av våren domineras blomningen av blåsippa som förekommer mycket talrikt över i princip hela reservatsområdet; den verkar till och med överskugga vitsippan i blomrikedom. Även tandrot uppträder i ansevärd mängd. I övrigt förekommer exempelvis svalört, lundslok, lundgröe, liljekonvalj, myskmadra, ekorrbär, skogskovall, stinknäva, stor och liten blåklocka, åkermymta och lundelm. Vid de små källorna invid stranden återfinns även kärffibbla och bäckbräsmå. Värt att lyfta fram är också de artrika lövbrynen i öster med riklig förekomst av bland annat benved och getapel.

Geologiska värden

Förutom beskrivna biologiska värden hyser reservatsområdet betydande geologiska värden med sina grottförformationer och fossil. Det är också dessa som har gjort Ugnsmunnarna som plats känd bland allmänheten. Grottorna har tre öppningar mot sjön i väster och två av dem är förbundna av en gång. Den djupaste grottan når 18 meter in i strandvallen. Förutom grottorna finns dramatiska klippformationer som bidrar till områdets karaktär. Kalkklipporna hyser också rikligt med fossil. Det är dock inte tillåtet att knacka fossil i området.

Figur 11. Grottorna invid strandlinjen har skapats genom vattenerosion. Namnet Ugnsmunnarna sägs härröra ifrån att grottornas öppningar påminner om öppningen på bakugnar.

2.2.4 Friluftsliv

Ivö och omgivande sjöar är beläget i ett naturskönt och bitvis storslaget landskap med branta sjöstränder, äppelodlingar och vidsträckta bokskogar. Ivö är ett etablerat utflyktsmål som lockar en hel del turister och Ugnsmunarna blir det tredje naturreservatet på ön. Bland den naturvårds- och geologiskt intresserade allmänheten i östra Skåne är Ugnsmunarna ett relativt välkänt besöksmål. I första hand är det de geologiska värdena i form av grottor och fossil som föranleder besök. Bland svampkännare är Ugnsmunarna också omtalat som en av länets absoluta topplokaler. För det stora flertalet är området dock inte uppmärksammat i dagsläget.

Personer utan rörelsehinder tar sig relativt enkelt runt på de stigar som redan finns i reservatsområdet. Dessa används också tämligen flitigt av närboende. För personer med rörelsehinder är det dock svårt att ta sig runt i området, framför allt i de sluttande västra delarna. Mer om friluftslivets förutsättningar tas upp i kapitel 5.

Figur 12. Vid entrén till reservatsområdet finns osedvanligt artrika lövbryn i kanten mot omgivande åkermark. Brynen har ett stort inslag av benved och getapel vid sidan av exempelvis berberis, krusbär, fläder, slån, hagtorn och humle. Högra bilden visar benvedens speciella frukter.

2.2.5 Vad kan påverka området negativt?

Hot mot områdets naturvärden är bland annat:

- Konventionellt skogsbruk och borttagande av död ved.
- Avverkning av framför allt bok; kan vara förödande för mykorrhizabildande svampar.
- Omfattande avverkningar i angränsande bestånd (även utanför reservatet) vilket kan öppna upp för uttorkande vindar till skada för områdets marksvampar.
- Förändringar i hydrologin både inom och utanför området genom exempelvis markavvattning, vattenuttag, rensning, muddring (och uppläggning av muddermassor) eller breddning av diken/vattendrag vilket kan påverka både Ivösjön och landområdet negativt.
- Nedfall av luftföroreningar och luftburet kväve.
- Övergödning genom utsläpp till vatten som når Ivösjön, exempelvis från jordbruk, industrier och enskilda eller kommunala avlopp.
- Tillförsel av ler- och andra partiklar till Ivösjön som kan försämra siktdjup och ljusgenomsläpplighet, exempelvis från jord- och skogsbruk, industri och hårdgjorda ytor.
- Tillförsel av gifter och hormoner/hormonliknande ämnen till Ivösjön, exempelvis från jordbruk, industrier, enskilda och kommunala avlopp samt båttrafik.
- Att strandzonens oorganiskt dominerande botten förändras mot mer organiskt dominerande.
- Igenväxning av sjön, både på och under vattenytan.
- Reglering av Ivösjöns vattennivå med utjämnade vattenståndsamplituder.
- Spridning av främmande invasiva arter i området. I dagsläget finns signalkräfta och vattenpest i Ivösjön. Dessutom påverkar lärk, gran och sykomorlönns skogsbestånden negativt.

3 Övergripande mål och skötselriktning

3.1 Generella mål

Det övergripande målet med naturreservatet är att bevara ett bokdominerat skogsområde med lång trädkontinuitet, spektakulära geologiska formationer och höga mykologiska värden. Ivösjön ska ha gynnsam bevarandestatus, vilket dock endast till en mindre del påverkas av naturreservatet och vad som sker där. Artrikedomen och arttätheten i reservatsområdets habitat ska bevaras och utvecklas, och dess karaktäristiska naturtyper och arter ska ha en långsiktigt gynnsam bevarandestatus. Särskild hänsyn ska tas till områdets marksvampar.

Den bokdominerade skogen ska på sikt ha en viss skiktning med inslag av gamla träd, senvuxna träd och död lövved i olika nedbrytningsstadier och dimensioner. Luckor och fläckar med bar jord ska förekomma till gagn för områdets rika svampflora. Främmande invasiva arter ska inte förekomma i reservatet, detsamma gäller lärk och gran. Inslag av artrika, fullskiktade bryn ska också finnas.

Det ska vara enkelt för personer utan rörelsehinder att ta sig runt på stigar i området. Grottförhållanden ska vara tillgängliga för besökare och fornlämningar ska i möjligaste mån vara väl synliga.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

3.2.1 Ringbarkning i stället för avverkning i bokskogen

Eftersom Ugnsgrunnarna hyser en rad känsliga marksvampar krävs särskild hänsyn vid skötselåtgärder, inte minst vid insatser i trädskiktet. Förutom den kalkhaltiga marken är den långa kontinuiteten av bok av avgörande betydelse för de mykorrhizabildande svamparna. Exklusiva svampar kan vara knutna även till yngre bokar varför avverkning av enskilda träd kan ställa till betydande skada om fel individ väljs. Samtidigt finns behov av vissa åtgärder för att få ökad variation i den till stora delar pelarsalslika bokskogen, åtminstone i områdets östra halva.

För att minska risken för att marksvampar slås ut ska avverkning av bok undvikas till förmån för ringbarkning och så kallade veteraniseringsåtgärder. På så sätt försvagas berörda träd successivt innan de till slut dör, vilket förhoppningsvis förbättrar möjligheterna för eventuella mykorrhizasvampar att överleva genom att utnyttja angränsande träd. Förutom ringbarkning nära marken kan ringbarkning högre upp i trädet och skador som tillfogas träden på diverse andra sätt med fördel användas, exempelvis för att skapa mulmhål. Veteranisering ger också en bättre variation i förekomsten av död ved då åtgärdade träd först försvagas av rötskador och sedan så småningom dör vid olika tidpunkter, jämfört med om en stor mängd död ved skapas genom avverkning vid samma tillfälle. Genom veteraniseringen kommer död ved att förekomma även i levande träd, vilket också har varit det vanligaste historiskt sett, åtminstone i närhet av bebyggelse.

Målet är att med begränsade insatser få ökad skiktning, en mer naturlig gruppering av träden, mer död ved, enstaka luckor samt ett visst inslag av grövre träd som ges ökat utrymme. Ringbarkning och annan tillfogad skada kan exempelvis göras på små grupper av träd och runt sådana träd som har förutsättningar att bli grova eller naturvårdsintressanta av andra skäl. I det sistnämnda fallet tillfogas alltså skadan konkurrerande stammar.

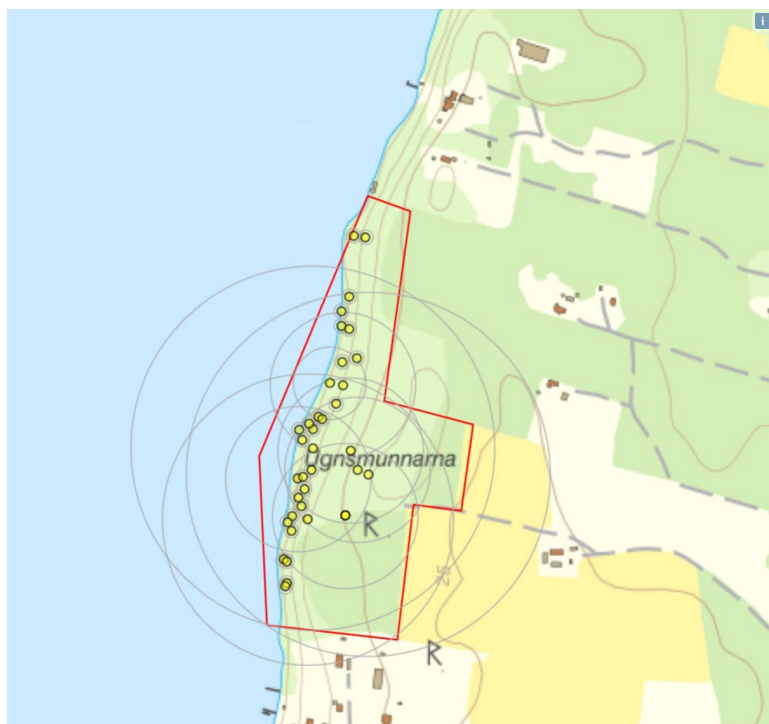
Åtgärder i beståndsöverskridande stråk

För att öka effekterna av åtgärderna kan veteranisering och ringbarkning utföras i små stråk uppe på platån i öster, vilket förhoppningsvis kan ge ökad instrålning av värme och ljus. Förutsättningarna är dock sådana att stråkens huvudriktning får bli öst-västlig (eller möjligen sydväst-nordostlig) snarare än nord-sydlig som egentligen vore att föredra. För att påskynda utvecklingen mot mer naturliga övergångar mellan bestånden bör åtminstone ett par stråk läggas tvärs över gränsen mellan bok- och björkbestånden (skötselområde 1 och 3).

All ved som uppkommer efter åtgärder lämnas i området, med undantag för avverkning av lärk i lärkplanteringen.

3.2.2 Varma markförhållanden eller fri utveckling – en konflikt

Ovanstående diskussion berör den produktionspräglade bokskogen i öster. Utmed stranden i väster har skogen redan i dagsläget höga naturvärden; närmast strandlinjen finns äldre träd, död ved, en variation av trädslag och ett flertal rödlistade marksvampar. Också strandzonens övre delar hyser en mycket exklusiv svampflora trots att bokskogen här ser tämligen trivial ut. Samtidigt kan man fråga sig om det råder, eller om utvecklingen går emot, optimala förhållanden för svamparna och andra organismgrupper som länge varit knutna till strandbrinken och dess närområde. Under tidigare århundraden har skogen varit gles och

Figur 13. Träffbilden för rödlistade arter i Artportalen visar på en påtaglig koncentration till strandzonen.

föremål för bete, och flera intressanta arter tycks beroende av bar mark och ett varmt mikroklimat. Idag sluter sig skogen alltmer och värmeinstrålningen till marken begränsas, trots den branta sluttningen. Yngre bokar har kommit upp och konkurrerar med de äldre träden om utrymme och ljus. Att lämna skogen för fri utveckling förefaller därför inte optimalt. Å andra sidan är riskerna med att ta bort enskilda bokar särskilt stora här med tanke på att rödlistade svampar kan vara beroende av dem för sin mykorrhizabildning. Likaså kan åtgärder innebära att marken exponeras för uttorkande vindar. Många arter gynnas förmodligen också av fukt och väta för att bilda fruktkroppar.²

Det föreligger alltså en intrikat motsättning här. I normalfallet föreslås fri utveckling när liknande förutsättningar råder; ”hellre göra ingenting än att göra fel”. Men på sikt kan det sannolikt få negativa effekter för många arter. Kunskapen om mykorrhizabildande svampar är fortfarande begränsad och det är angeläget att följa utvecklingen och tillvarata ny kunskap efterhand som den blir känd med målet att utveckla den rika fungan i området.

Så länge kunskapen är så bristfällig som den är i dagsläget förslås att åtgärder undviks i de strandnära delarna. Även sluttningen strax ovanför strandbrinken undantas från åtgärder. Detta görs efter diskussioner med ledande svampexperter. Möjligen kan försök med ringbarkning av ett begränsat antal träd göras i strandbrinken längst i söder liksom längst i norr (högst upp i sluttningen på fastigheten Ivö 17:13). Dessa perifera partier ligger utanför den del av stranden som klassas som nyckelbiotop och har en begränsad mängd död ved (jfr bilaga 4).

Figur 14. Strandzonen hyser höga naturvärden och en lång rad rödlistade marksvampar vilket gör att okänsligt genomförda skötselåtgärder kan få stora negativa konsekvenser. Utanför nyckelbiotopen, längst i söder och längst i norr (västra respektive högra bilden), kan dock test med ringbarkning av yngre bokar övervägas.

² Dessutom kan man förmoda att resiliensen, och därmed utrymmet för icke fullt optimala åtgärder, är betydligt sämre i dagens fragmenterade landskap än det varit tidigare när mosaikartade, betade skogar dominerade väldiga arealer.

Ringbarkning bör då i första hand göras på unga bokar med släta stammar som når krontaket och som har en stamdiameter på cirka 20–40 centimeter. Ringbarkning av sådana träd kan i så fall med fördel ske invid äldre bokar. Vid åtgärder ska särskild hänsyn tas till senvuxna träd samt eventuell risk för att marken kan exponeras för uttorkande vindar.

Om teståtgärderna genomförs bör de föregås av en enkel inventering av marksvampar och andra naturvärden som möjliggör uppföljning.³ Kanske ett sådant försök kan ge en fingervisning om huruvida liknande åtgärder bör uteslutas i, eller eventuellt kan utvidgas till, andra delar av området.

3.2.3 Markblottor skapas

För att gynna etableringen och spridningen av sällsynta, konkurrenssvaga marksvampar föreslås att markblottor skapas i reservatet, och då i första hand i det produktionsinriktade bokbeståndet uppe på platån i öster. Ett antal (förlagsvis 3–6 stycken) mindre gropar grävs ner till mineraljordsnivå. Groparna fördelas så att några hamnar i konstant skuggigt läge medan andra förläggs till de halvöppna stråk eller luckor som planeras här. Åtgärden utvärderas genom en enkel inventering av marksvamp och andra naturvärden. Om åtgärden faller väl ut kan anläggande av fler markblottor övervägas.

3.2.4 Skogsbete om möjlighet skulle uppkomma

Förmodligen skulle ett extensivt bete vara gynnsamt för områdets naturvärden genom den lättare markstörning och betespåverkan på vegetationen som därigenom uppkommer. Betade skogar är också rent generellt en hotad naturtyp som bör få utökad utbredning framöver. Om möjlighet skulle uppstå vore det alltså fördelaktigt om reservatsområdet kunde ingå i en betesfälla, i synnerhet om det rör sig om nötbete. Som tidigare utmark har också området historiskt sett varit föremål för bete under många hundra år.

3.2.5 Lärkplantering och björkbestånd avvecklas

Förutom bokskog omfattas reservatets landområde av en lärkplantering och ett relativt homogent björkbestånd. Båda dessa bestånd ska avvecklas och ersättas med bokdominerad ädellövskog eller blandlövbekstånd. Då det endast rör sig om begränsade arealer och relativt okomplicerade åtgärder, finns inte behov att utveckla skötselprinciperna mer i detta avsnitt utan tillvägagångssättet behandlas istället under skötselområde 2 respektive 3 i kapitel 4.

3.2.6 Røjning av sykomorlönner och gran

I lärkplanteringen förekommer föryngring av sykomorlönner, i övriga delar av reservatet förefaller inslaget av arten vara mycket begränsat. Även om sykomorlönner alltmer börjar betraktas som ett naturligt inslag i sydsvenska lövskogar är det en främmande art som riskerar att konkurrera ut inhemska trädslag. På lång sikt skulle den eventuellt även kunna påverka inslaget av mykorrhizabildande svampar i området om den tillåts expandera. Det finns därför skäl att hålla efter arten så långt det är möjligt. Även om sykomorlönner är konkurrensstark

³ Uppföljning av åtgärderna är särskilt angeläget i detta fall, men genomförandet försvåras av att förekomsten av fruktkroppar varierar stort år från år.

och svår att bekämpa är dess utbredning i dagsläget (2020) så pass begränsad i reservatsområdet att det borde vara möjligt att hålla efter den och hindra dess vidare spridning. Därför förordas kontinuerlig röjning av sykomorlön, eller andra lämpliga åtgärder för att hålla tillbaka arten. Framtiden får utvisa om det på sikt är möjligt och meningsfullt att fortsätta bekämpning av sykomorlön, vilket delvis beror på dess utbredning i angränsande områden. Förutom sykomorlön förekommer enstaka granplantor som också röjs bort kontinuerligt.

3.2.6 Övriga hänsyn

Död ved som uppkommer efter åtgärder kan vid behov samlas i faunadepåer, gärna solbelyst. Vid maskin användning ska risk för markskador och negativ påverkan på flora, fauna,unga och kulturlämningar minimeras. Det sistnämnda inkluderar även de stenmurar som genomkorsar reservatsområdet. Den störning som maskin användning innebär kan samtidigt utnyttjas vid avvecklingen av lärkplanteringen; maskinerna ger en lättare markberedning som gynnar bokföryngring.

Vidare ska forn- och kulturlämningar i möjligaste mån hållas synliga och fria från vegetation som kan skada dem. Ett avskräckande exempel är den bristande hänsyn som har tagits till stensättningen i lärkplanteringen (skötselområde 2).

4 Skötselområden med mål och åtgärder

Naturreseptatet har delats in i fyra skötselområden (SO) vilka utgörs av bokskog, en lärkplantering, ett björkbestånd, samt en del av Ivösjön. För respektive skötselområde anges aktuella bevarandemål och de åtgärder som krävs för att uppfylla målen. Återinförande av skogsbete vore gynnsamt men berörs inte i detta avsnitt, se istället 3.2.4.

Skötselområde 1 – Bokskog

Areal: 5,9 hektar

Beskrivning

Skötselområde 1 utgörs av en åt väster sluttande bokskog med inslag av enstaka ek, tall, vartbjörk, ask, klibbal och rönn. Merparten har karaktären av homogen produktionsskog med i huvudsak 50–80 år gamla bokar, men i den nyckelbiotopklassade branta strandbrinken utmed sjön är skogen mer varierad och skiktad. Det är också i strandzonen som inslaget av övriga trädslag är absolut störst och äldre, grova träd av främst bok och tall förekommer, liksom liggande och stående död ved. Här är också topografin varierad med inslag av branta kalkklippor och rik förekomst av block. Den homogena bokskogen i övriga delar har huvudsakligen pelarsalskaraktär även om bokföryngringen bitvis är omfattande; i övrigt är busskiktet mycket svagt utbildat. De norra delarna av reservatet kan betraktas som ett mellanting mellan nyckelbiotopens varierade bestånd och den homogena produktionsskogen. Även här är variationen störst närmast stranden, men på den nordligaste fastigheten (Ivö 17:13) är bokskogen flerskiktad också högst upp i terrängen.

Fältskiktet är till stora delar glest, men om våren domineras blomningen helt av blåsippar. I övrigt förekommer exempelvis lundslök, liljekonvalj, myskmadra, ekorrbar, lundgröe, skogskovall, harsyra, stinknäva, stor och liten blålocka, skogssallat, åkermyntha och vid stranden stora sterila Carexbestånd som kan vara vasstarr. Tillgången på kalk har bidragit till mycket höga mykologiska värden med en rad naturvårdsintressanta marksvampar, särskilt i västra halvan. Området genomkorsas av ett flertal stigar och stenmurar.

Bevarandemål

Området ska utgöras av en varierad, bokdominerad ädellövskog som på sikt är skiktad med inslag av gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier och dimensioner. Luckor och markblottor ska förekomma, vilket är gynnsamt för områdets rika svampflora. Grottorna ska vara enkla att besöka för personer utan rörelsehinder.

- Skogen ska domineras av bok med inslag av ek och enstaka tall samt i viss mån andra lövträdsarter, i synnerhet i strandzonen. Föryngring ska förekomma.
- Trädskiktets krontak ska ha en viss brutenhet och stammarna ska ha en naturlig gruppering.
- Det ska finnas inslag av gamla träd av framför allt bok, både senvuxna och relativt grova, men även enstaka äldre tall, ek och al, liksom yngre efterträdare till dessa.

- Död ved ska finnas i form av såväl torrträd, hålträd och högstubbar som lågor och liggande grenar, på sikt minst 20 m³ per hektar som riktmärke. Om bete införs kan en del ved samlas i faunadepåer.
- Typiska arter ska, liksom rödlistade eller av andra skäl skyddsvärda svamp-, växt- och djurarter, förekomma i livskraftiga populationer.
- Främmande invasiva arter, lärk och gran ska inte förekomma.

Restaurering

Åtgärder genomförs tillsvidare endast uppe på platån med homogen produktionsskog i öster. Ett försök med ringbarkning av enstaka yngre bokar kan dock övervägas utmed stranden längst i söder och längst i norr, med efterföljande utvärdering, se avsnitt 3.2.2.

- Friställning eller partiell friställning av enstaka bokar som är grova, har lite större krona eller ett avvikande växtsätt, för att öka variationen och för att på sikt få fram fler naturvårdsintressanta träd. Friställningen görs genom ringbarkning av konkurrerande stammar.
- Öppnande av enstaka luckor genom ringbarkning för att skapa variation, gynna lövföryngring och krontillväxt samt öka värmeinstrålningen till marken. Kan med fördel göras i små stråk och kombineras med punkt ett.
- Veteranisering av enstaka, eller mindre grupper av, bokar, exempelvis genom att skapa mulmhål eller ringbarka uppe i kronan. Gärna i samma stråk som ovan.
- Røj ljusbrunnar i den täta bokföryngringen, exempelvis runt fornlämningen och runt eventuella buskarter.
- Markblottor med bar mineraljord skapas både i full skugga och i de halvöppna stråk som är föremål för åtgärder.

Löpande skötsel

- Återkommande partiell friställning av naturvårdsintressanta träd med glesa intervall efter behov. Røjning av föryngring runt friställda träd och i luckor/öppna stråk vid behov.
- Røjning av lövföryngring för att forma önskvärda framtidsträd om behov skulle uppstå.
- Kontinuerlig røjning av sykomorlön, gran och främmande invasiva arter efter behov.

Figur 15. I anslutning till björkbeståndet i öster finns en del större bokar och hasselbuskar som bör gynnas. Ringbarkning och veteranisering genomförs lämpligen i mindre stråk som fortsätter in i björkbeståndet (SO 3).

Skötselområde 2 – Lärkplanteringen

Areal: 2,8 hektar

Beskrivning

Den sydöstra delen av reservatet utgörs av en barrplantering med uppskattningsvis 40–50 år gammal lärk och lite tall i kantzonerna. Ett sparsamt inslag av ung ek, björk, fågelbär och gran förekommer, liksom ett par lövbevuxna, fina gläntor med gamla hasselbuketter, benved, krusbär med mera. Buskskiktet i övrigt hyser arter som rönn, alm, fågelbär, ek, ask, sykomorlön, fläder, hägg och enstaka bok. Kaprifol och i viss mån sly bidrar till att snåriga partier förekommer. Ett smalt stråk med ung, klen ask återfinns också i västra kanten av skötselområdet; många av askarna har dock dött nyligen och fallit. Totalt sett kompletteras alltså den planterade lärken av ett artrikt underbestånd av olika lövträd och buskar. Fältskiktet är bitvis svagt utvecklat men stora bestånd av lundslok förekommer liksom arter som blåsippa, svalört, nejlikrot, stinknäva, skogssallat, snärjmåra, hallon och brännässla.

I öster löper en stig i nord-sydlig riktning, vilken också återfinns på 1931 års härads-ekonomiska karta. I norra och södra kanten liksom mitt i området finns stenmurar med öst-västlig sträckning. Dessutom finns en 13 meter stor stensättning i nordost, väl dold av lärk.

Området tycks ha varit bevuxet med barrskog under större delen av 1900-talet, åtminstone från 1930 och framåt. Kanske det då har rört sig om tall, eller gran. 1970 års flygbild visar på relativt stora gläntor och öppna stråk i beståndet, vilket kan förklara inslaget av äldre, välväxt hassel idag.

Bevarandemål

Tanken är att lärkbeståndet ska ersättas med en på sikt bokdominerad lövskog. Förhoppningsvis kommer bok att kunna självföryngras tillsammans med en del andra lövträdsarter då lärkplanteringen avvecklas. Under en övergångsperiod kommer beståndet få en blandlövkaraktär men på sikt tar boken över alltmer och skötselområdet kan då inlemmas i SO1.

- Lärkbeståndet avvecklas och ersätts av lövskog som utvecklas mot ett varierat blandlövbestånd, på längre sikt bokdominerad ädellövskog.
- Ett visst inslag av ek, fågelbär, hassel och blommande buskar av varierande ålder ska förekomma i beståndet så långt det är möjligt.
- På lång sikt hyser området en intressant marksvampflora (funga) och naturvårdsintressanta arter av andra organismgrupper knutna till ädellövskog. Gamla ädellövträd och rikligt med död ved förekommer (se SO 1).

Restaureringsåtgärder

Lärkbeståndet avvecklas tillsammans med yngre tall i minst två etapper för att successivt ersättas med lövskog; på så sätt begränsas samtidigt karaktären av hygge. Förhoppningen är att en maskinell avverkning ska ge tillräcklig markstörning för att bok ska kunna självföryngras. Plantering av bok bör om möjligt undvikas, inte minst för att minska risken för spridning av *Phytophthora*. Avveckling i tre etapper kan eventuellt behövas för att

förhindra att gräsväxten stimuleras för mycket, vilket försvårar lövföryngringen. Om björk föryngras i stor mängd krävs röjningar för att gynna andra lövträdsarter och bok.

- En inledande genomgallring av lärkbeståndet genomförs, lämpligen på vårvintern. Virket förs ut. Allt löv sparas och luckor huggs runt lövträd och större buskar.
- Befintliga gläntor med bland annat gammal hassel utvidgas vid den första gallringen. Särskilt fokus läggs även på kanterna mot bokbestånden för att främja bokföryngringen.
- Avvakta därefter föryngring av bok och annat löv. När bokföryngringen nått 3–4 meters höjd tas resten av lärkstammarna ner. Alternativt sparas en del lärk för att avverkas i en tredje omgång om behov finns enligt ovan.
- Vid behov röjning av björk-, sykomor- och annat oönskat sly för att gynna föryngring och utveckling av bokplanter och andra önskvärda trädslag.
- Vid behov kan fläckvis avskrapning av barrförnan testas för att gynna lövföryngring och etableringen av ett fältskikt.

Anmärkning

Det är viktigt att äldre gläntor, fornlämningar och stenmurar inte påverkas av skogsmaskiner. Den stora stensättningen har redan skadats av okänslig plantering och uppväxande lärk – stor försiktighet krävs vid avverkningen för att förhindra ytterligare skador på fornlämningen.

Löpande skötsel

- Återkommande röjningar för att få fram ett önskvärt träd- och buskskikt; gynna äldre hassel, gamla lövträd, blommande buskar och föryngring av önskvärda trädslag. Äldre hassel gynnas även på bekostnad av uppväxande bok. Befintliga gläntor hålls öppna till halvöppna.
- Ett visst inslag av ek och andra lövträd (exempelvis fågelbär, alm och rönn) eftersträvas i samband med röjningar och andra åtgärder.
- Kontinuerlig röjning av sykomorlön, gran och främmande invasiva arter efter behov.
- På lång sikt när bokslogen tagit över är åtgärdsbehoven små, men exempelvis äldre hassel och ekar kan kräva punktvis friställning med glesa intervall.

Figur 16. Inne i lärkbeståndet finns gläntor med äldre, välväxta hasselbuskar och annat löv som gynnas i samband med lärkplanteringens avveckling. Högra bilden visar stigen som löper genom området i öster.

Skötselområde 3 – Björkbeståndet

Areal: 0,7 hektar

Beskrivning

Skötselområde 3 domineras helt av yngre björk, cirka 10–25 år, med inslag av enstaka 40–60-årig bok och ek samt ett par döende buketter av alm (figur 17). Underbeståndet är bitvis snårigt och hyser arter som rönn, fågelbär, björk, bok, fläder, hassel och krusbär. I det artrika brynet mot omgivande åkermark i söder och öster finns enstaka äldre bokar och ekar, vid sidan av blommande och bärande buskar som benved (rikligt), getapel, slån, hagtorn, fläder, nyponros, berberis och krusbär. I fältskiktet bildar lundslok stora bestånd med inslag av exempelvis tandrot, vitsippa, blåsippa, svalört, brännässla och snärjmåra.

Området verkar inte ha varit bevuxet med bokskog under de senaste hundra åren. När den häradsekonomiska kartan upprättades 1931 var SO 3 istället bevuxet med barrskog, kanske planterad gran, vilket också var giltigt på 1950-talet. Även en flygbild från 1970 visar att skötselområde 3 avvek från bokbeståndet i väster, men det är svårt att uttala sig om vilket trädslag som då var dominerande.

Bevarandemål

Tanken är att björkbeståndet ska ersättas med bokdominerad lövskog. Under en övergångsperiod kommer beståndet att få en blandlövkaraktär men på sikt tar boken över alltmer och skötselområdet kan så småningom inlemmas i SO1.

- Björkbeståndet omförs till ett varierat blandlövbland, och utgörs på sikt av bokdominerad ädellövskog, med artrika lövbryn mot åkerkanten i öster och söder.
- Beståndet ska vara skiktat och varierat med olika träd- och buskarter av varierande ålder. Förutom bok och björk, ska ek, fågelbär, fläder samt om möjligt hassel och alm förekomma, men bok kommer med tiden att ta över alltmer.
- På lång sikt ska området hysa en intressant marksvampflora (funga) och naturvårdsintressanta arter av andra organismgrupper knutna till ädellövskog. Gamla ädellövträd och rikligt med död ved ska förekomma (se SO 1).

Restaureringsåtgärder

- Friställ avvikande trädslag och större buskar, exempelvis ek, bok, fågelbär, rönn, hassel och större fläderbuskar. I ett första skede röjs i princip enbart björk, andra trädslag och buskar sparas för senare bedömning. Gynna särskilt äldre ek och bok för att få inslag av grövre träd och variation i beståndet. Åtgärder utförs bl a i anslutning till de två–tre stråk som korsar beståndsgränsen mot SO 1 där veteranisering och ringbarkning av bok sker (se avsnitt 3.2.1 & SO 1).
- Gynna bokföryngring och rök vid behov föryngringen med målet att uppnå ett bokdominerat blandlövbland.
- Om ytterligare luckor behövs för att öka variationen röjs fler ljusbrunnar i björkbeståndet.
- Ved som uppkommer i samband med åtgärderna lämnas inom reservatet, vid behov samlat i faunadepåer, gärna solbelysta.

Löpande skötsel

- Vid behov återkommande röjningar med glesa intervall för att gynna äldre ekar, bokar och ljuskrävande bärande buskar. Död ved lämnas i reservatet.
- På lång sikt när boken har tagit över kommer åtgärdsbehovet att vara begränsat, men exempelvis gamla ekar kan behöva partiell friställning, även i brynzonerna.
- Kontinuerlig röjning av sykomorlön, gran och främmande invasiva arter efter behov.

Figur 17. Skötselområde 3 utgörs av ett triviale, yngre björkbestånd med inslag av enstaka ek, bok och fågelbär. I kanten mot omgivande åkermark finns artrika lövbryn med lite äldre träd och bärande buskar. På vänstra bilden återfinns björkbeståndet (SO 3) till vänster om vägen medan högra bilden visar döende almbuketter omgivna av björkar.

Skötselområde 4 – Vatten (del av Ivösjön)

Areal: 20,9 hektar. Ingår i Natura 2000-området Ivösjön-Oppmannasjön

Naturtyp: Ävjestrandsjöar, d v s Oligo-mesotrofa sjöar med strandpryl, braxengräs eller annuell vegetation på exponerade stränder (3130)

Natura 2000-art: Nissöga

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av den del av Ivösjön som ingår i naturreservatet. Ivösjön är en mycket artrik sjö med avseende på fisk och hyser även en lång rad naturvårdsintressanta fågelarter.

Vattennivån i sjön har sänkts med omkring 1,8 meter genom en sjösänkning som genomfördes i slutet av 1800-talet. Hela Ivösjön, och därmed hela skötselområdet, är Natura 2000-område av naturtypen Ävjestrandsjöar (3130).

Någon särskild inventering av den del av sjön som ingår i naturreservatet har inte gjorts varför artinnehållet är okänt, men Natura 2000-arten nissöga kan mycket väl finnas i skötselområdet. Även kunskapen om områdets livsmiljöer är bristfälligt.

Bevarandemål

- Naturtypen Ävjestrandsjöar (3130) ska omfatta 20,9 ha (hela vattenarealen).*
- Nissöga *Cobitis taenia* (1149) ska ha gynnsam bevarandestatus och artens livsmiljöer ska ha god ekologisk och kemisk status.*
- Områdets strandbiotoper med sina minerogena inslag ska bevaras och inte förändras mot mer organogena inslag.*
- Typiska arter ska förekomma i livskraftiga populationer.*

*Bevarandemål som har fastställts inom ramen för Natura 2000 (hämtade ur bevarandeplanen 2005 och 2018) är märkta med en asterisk.**

Skötselåtgärder

- Vid behov rensning av skräp och främmande föremål i strandkanten.
- Eventuell förekomst av främmande, invasiva arter bekämpas vid behov. I dagsläget finns vattenpest i Ivösjön.
- Avverkning av vass- och långskottsvegetation om behov skulle uppstå inom ramen för åtgärder i Natura 2000-området.

Anmärkning: Önskad förändring av naturtyper samt ny kunskap om rödlistade och fridlysta arter kan medföra behov av skötselåtgärder i framtiden för att gynna berörda naturtyper och arter. Enligt reservatsbeslutet råder förbud mot fiske av nissöga.

5 Friluftsliv

Tillgänglighet till området idag

Vid Ugnsmunnarna finns en angoringspunkt med en liten parkeringsplats ett stycke öster om reservatsgränsen (bilaga 4). Från parkeringen får besökaren ta sig vidare till fots på grusvägen västerut till reservatsgränsen. Från färjeläget finns även möjlighet att nå reservatet till fots söderifrån på en grusväg, men Länsstyrelsen saknar rådighet över den vägen. I naturreservatet saknas markerade stigar, men en gammal markväg leder ned till strandkanten vid Ivösjön i reservatets mitt. Det finns också flera mindre stigar i området, varav de flesta har en nord-sydlig huvudriktning. En äldre stig som återfinns på 1931 års karta går söderut igenom lärkbeståndets östra del och flera mindre stigar löper parallellt med stranden. Bitvis kraftiga lutningar i reservatets västra halva gör det problematiskt för personer med rörelsehinder att ta sig runt i området.

Mål

Det ska finnas möjlighet att under enklare former bedriva rörligt friluftsliv och att ta del av de natur- och kulturmiljövärden som området besitter. Det ska också vara lätt för personer utan rörelsehinder att ta sig runt i området utan att det behöver innebära att markerade stigar ger vägledning.

- En angoringsplats med parkeringsplats för 2–3 bilar ska finnas ute vid asfaltsvägen cirka 600 meter öster om reservatet. Tillgång till en kompletterande parkering bör finnas.
- Det ska vara enkelt att besöka grottformationerna för personer utan rörelsehinder.
- En informationsskylt med uppgifter om bland annat områdets natur, grottformationer och historiska bakgrund ska finnas i reservatets östra kant, liksom vid parkeringen.
- Ett bord med bänkar ska tillhandahållas.

Åtgärder

- Som angoringspunkt nyttjas befintlig parkeringsyta, vilken dock bara rymmer två eller möjligen tre bilar. Tillgång till en kompletterande parkering ordnas, exempelvis genom att teckna avtal med idrottsföreningen för tillgång till idrottsplatsens parkering.
- Två informationstavlor/skyltar sätts upp, dels vid den lilla parkeringen, dels i reservatets östra kant, där grusvägen från parkeringen i öster når reservatet. En karta på skyltarna visar lämpligen viktiga stigdragningar och var bord med bänkar finns.
- En särskild skylt som informerar om geologin och de grottor som gett Ugnsmunnarna sitt namn sätts upp invid grottorna.
- Bord med bänkar placeras på lämplig plats i reservatet, förslagsvis nere vid sjökanten där markvägen mitt i reservatet når sjön.
- Stigar, skyltar och övriga anläggningar underhålls vid behov. Stigar och markvägar röjs vid behov, vilket i första hand torde gälla stigen i kanten av lärkplanteringen för att hålla tillräcklig stigbredd.
- Vid behov slyröjning runt grottorna och runt fornlämningar.

Övriga anordningar

Renhållning och sanitära anordningar

Det finns idag inga renhållnings- eller sanitära anordningar för allmänheten och det finns inte heller ett tillräckligt stort behov för att motivera de kostnader som sådana anläggningar skulle innebära.

Skyltning

En vägvisningsskylt med texten "Naturreservat" bör sättas upp ute vid vägen intill parkeringen.

Eldning

Eldning är inte tillåtet i naturreservatet (med undantag för användning av stormkök).

6 Jakt

Det finns inga inskränkningar i jakträtten inom naturreservatet. Enligt föreskrifterna för reservatet får dock inte siktgator röjas. Åtling och utfodring av vilt är inte tillåtet. Under pågående jakt ska allmänheten informeras om detta genom att skylt placeras på lämplig plats så den är väl synlig för reservatsbesökare.

7 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar och göras så snart som möjligt efter att beslut om bildande av ett naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

8 Tillsyn och uppföljning

8.1 Tillsyn

Länsstyrelsen, eller den som Länsstyrelsen utser i sitt ställe, ansvarar för regelbunden tillsyn av naturreservatet.

8.2 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder. Det är särskilt angeläget utvecklingen av områdets svampflora (funga) följs upp. Det är också viktigt att de åtgärder som genomförs dokumenteras så de blir uppföljningsbara, i synnerhet vad gäller åtgärder i bokskogen och effekterna på funga där.

8.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas efter ny kunskap. Även målen kan behöva revideras allt eftersom ny kunskap om arter och naturtyper framkommer.

9 Kostnadsansvar och prioriteringar

	Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötsel - område	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet
Mark-skötsel Restaurering	Friställning av enstaka bokar som är grova el har ett spärrgrenigt el avvikande växtsätt – genom ringbarkning.	Påbörjas inom 5 år	1	Förvaltaren	1-2
	Skapande av enstaka luckor och halvöppna stråk, främst genom ringbarkning.	Påbörjas inom 5 år	1	Förvaltaren	1-2
	Veteranisering av enstaka, eller mindre grupper av bokar.	Påbörjas inom 5 år	1	Förvaltaren	1-2
	Røj ljusbrunnar i den täta bokföryngringen	Påbörjas inom 5 år	1	Förvaltaren	1-2
	Skapande av markblottor	Påbörjas inom 5 år	1	Förvaltaren	1-2
	Avveckling av lärkbestånd i minst två etapper, och utvidgning av befintliga gläntor	Påbörjas inom 5 år	2	Förvaltaren	1
	Röjning av oönskad föryngring, fr a björk, för att gynna föryngring av bok och annat ädellöv	Påbörjas inom 10 år	2	Förvaltaren	1
	Friställning av ek, bok, fågelbär o stora buskar	Påbörjas inom 5 år	3	Förvaltaren	1
	Røj fram föryngring av bok och andra önskvärda trädslag	Påbörjas inom 8 år	3	Förvaltaren	1
	Røj ljusbrunnar i björkbeståndet vid behov.	Inom 5 år vid behov	3	Förvaltaren	3
Löpande skötsel	Återkommande röjning runt friställda träd samt äldre träd i luckor eller i bryn.	Vart 5-10:e år efter behov.	1, 2, 3	Förvaltaren	1
	Röjning av ytor med omfattande lövförynring för att forma önskvärda framtidssträd.	Om behov uppstår	1	Förvaltaren	2

	Röjning av gran och sykomorlönn.	Omkring vart 5 år efter behov.	1, 2, 3	Förvaltaren	1 (gran) 2 (syko- morlönn)
	Röjning för att gynna gamla träd och önskvärda trädslag/buskar, exempelvis hassel.	Vart 5-10:e år efter behov.	2, 3	Förvaltaren	1
	Bekämpning av främmande invasiva arter.	Om behov uppstår	1-4	Förvaltaren	1
	Rensning av skräp och främmande föremål i strandkanten.	Vid behov	1/4	Förvaltaren	1
Anlägg- ningar	Underhåll av befintlig parkeringsyta.	Löpande	Öster om reservatet, se bilaga 4	Förvaltaren	1
	Uppsättning och underhåll av två informationstavlor	Inom 3 år, därefter löpande underhåll	1, samt vid P-plats	Förvaltaren	1
	Uppsättning av en mindre skylt som informerar om geologin och grottorna	Inom 10 år	1, vid grottorna	Förvaltaren	2
	Uppsättning och underhåll av bord med bänkar.	Inom 5 år, därefter löpande underhåll	1, gärna vid stranden	Förvaltaren	2
	Röjning av stigar och markvägar.	Vid behov	1, 2	Förvaltaren	1
	Slyröjning runt grottor och fornlämningar	Vid behov	1, 2	Förvaltaren	2
	Uppsättning och underhåll av gränsmarkering	Inom 1 år efter reservatet vunnit laga kraft, därefter underhåll vid behov	Hela reservatets gräns på land	Förvaltaren	1
	Uppsättning av vägvisningsskylt	Inom 7 år	Vid vägen intill parkeringen	Förvaltaren	2

10 Rödlistade arter och signalarter

Inte mindre än 45 rödlistade arter har noterats i reservatsområdet, vilka förtecknas nedan sorterade efter organismgrupp. Flertalet uppgifter är hämtade från Artportalen och har rapporterats under 2010-talet. Listan domineras helt av svampar med 40 rödlistade arter. Eftersom förekomsten av fruktkroppar kan variera kraftigt år från år och därmed är svårinventerade, är det troligt att det faktiska antalet rödlistade marksvampar som området hyser är större än vad som anges här. Detsamma gäller övriga organismgrupper. Även Natura 2000-arten nissöga tas upp i tabellen. Den har tidigare varit rödlistad men betraktas nu som livskraftig. Nissöga förekommer i stor mängd i Ivösjön men dess förekomst i reservatsområdet är inte känd. Förtecknade arter anges med förkortning av hotklass enligt Artdatabankens rödlista från 2020.⁴ Noterade signalarter, 42 stycken, anges i särskild tabell längre ned.

Art	Vetenskapligt namn	Hotkategori 2020
Kärlväxter		
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
Stoftfibbla	<i>Hieracium canitiosum</i>	VU
Trollfibbla	<i>Hieracium oistophyllum</i>	NT
Mossor och lavar		
Bokvårtlav	<i>Pyrenula nitida</i>	NT
Insekter		
Större vedvivel	<i>Cossonus parallelepipedus</i>	VU
Svampar		
Ullfotschampinjon	<i>Agaricus lanipes</i>	NT
Rodnande klubbsvamp	<i>Clavariadelphus helveticus</i>	VU
Fläckig saffransspindling	<i>Cortinarius alcalinophilus</i>	VU
Bokspindling	<i>Cortinarius anserinus</i>	NT
Sydlig gyllenspindling	<i>Cortinarius bergeronii</i>	VU
Cinnoberspindling	<i>Cortinarius cinnabarinus</i>	NT
Lilaskivig fagerspindling	<i>Cortinarius cisticola</i>	NT
Citronspindling	<i>Cortinarius citrinus</i>	NT
Munkspindling	<i>Cortinarius coerulescentium</i>	VU
Kejsarspindling	<i>Cortinarius elegantissimus</i>	VU
Nunnespindling	<i>Cortinarius foetens</i>	VU
Muskotspindling	<i>Cortinarius phaeosmus</i>	NT
Silkesspindling	<i>Cortinarius turgidus</i>	VU
Rävspindling	<i>Cortinarius vulpinus</i>	NT
Grå kantarell	<i>Craterellus cinereus</i>	NT
Stor stinkbrosking	<i>Gymnopus brassicolens</i>	VU
Kastanjesopp	<i>Gyroporus castaneus</i>	NT

⁴ Hotkategorierna är: NT=missgynnad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, DD=kunskapsbrist, LC= Numera livskraftiga populationer.

Koralltaggsvamp	<i>Hericium coralloides</i>	NT
Mjöltaggsvamp	<i>Hydnellum lepidum</i>	VU
Gulprickig vaxskivling	<i>Hygrophorus chrysodon</i>	NT
Rödbrun bokvaxskivling	<i>Hygrophorus unicolor</i>	NT
Skarp rökriska	<i>Lactarius acris</i>	NT
Spinnfingersvamp	<i>Lentaria byssiseda</i>	NT
Brödmusseron	<i>Leucopaxillus tricolor</i>	EN
Gullöra	<i>Otidea concinna</i>	DD
Svart taggsvamp	<i>Phellodon niger</i>	NT
Stenticka	<i>Polyporus tuberaster</i>	NT
Druvfingersvamp	<i>Ramaria botrytis</i>	NT
Kalkfingersvamp	<i>Ramaria brienzensis</i>	EN
Lilafotad fingersvamp	<i>Ramaria fennica</i>	EN
Solfingersvamp	<i>Ramaria flavobrunnescens</i>	NT
Laxfingersvamp	<i>Ramaria flavosalmonicolor</i>	VU
Grålila fingersvamp	<i>Ramaria fumigata</i>	NT
Såpfingersvamp (guldfingersvamp)	<i>Ramaria lutea</i>	NT
Blek fingersvamp	<i>Ramaria pallida</i>	NT
Fläckfingersvamp	<i>Ramaria sanguinea</i>	VU
Sydlig taggfingersvamp	<i>Ramaria spinulosa</i>	VU
Rödfotad musseron	<i>Tricholoma basirubens</i>	VU
Pantermusseron	<i>Tricholoma filamentosum</i>	VU
Kalkmusseron	<i>Tricholoma sulphurescens</i>	VU
Fiskar (Natura 2000-art)		
Nissöga	<i>Cobitis taenia</i>	LC (tidigare rödlistad)

Signalarter i reservatsområdet enligt Artportalen (oktober 2020)

Signalarterna (42 st) indikerar höga naturvärden och anges här i bokstavsordning oberoende av organismgrupp. Flera av dem är rödlistade; hotkategorin anges då i högra kolumnen.

Art	Vetenskapligt namn	Hotkategori 2020
Lömsk flugsvamp	<i>Amanita phalloides</i>	
Bäckbräsmå	<i>Cardamine amara</i>	
Skogsbräsmå	<i>Cardamine flexuosa</i>	
Rankstarr	<i>Carex elongata</i>	
Rutbläcksvamp	<i>Coprinopsis picacea</i>	
Fläckig saffransspindling	<i>Cortinarius alcalinophilus</i>	VU
Bokspindling	<i>Cortinarius anserinus</i>	NT
Sydlig gyllenspindling	<i>Cortinarius bergeronii</i>	VU
Cinnoberspindling	<i>Cortinarius cinnabarinus</i>	NT
Lilaskivig fagerspindling	<i>Cortinarius cisticola</i>	NT
Citronspindling	<i>Cortinarius citrinus</i>	NT
Munkspindling	<i>Cortinarius coerulescentium</i>	VU
Kejsarspindling	<i>Cortinarius elegantissimus</i>	VU
Olivspindling	<i>Cortinarius venetus</i>	
Grå kantarell	<i>Craterellus cinereus</i>	NT
Kruskantarell	<i>Craterellus undulatus</i>	
Kärrfibbla	<i>Crepis paludosa</i>	
Myskmdra	<i>Galium odoratum</i>	
Fransig jordstjärna	<i>Gastrum fimbriatum</i>	
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	
Koralltaggsvamp	<i>Hericiun coralloides</i>	NT
Gulprickig vaxskivling	<i>Hygrophorus chrysodon</i>	NT
Spinnfingersvamp	<i>Lentaria byssiseda</i>	NT
Igelkottsröksvamp	<i>Lycoperdon echinatum</i>	
Blek stjärnmossa	<i>Mnium stellare</i>	
Gulfotshätta	<i>Mycena renati</i>	
Platt fjädermossa	<i>Neckera complanata</i>	
Kamtuffmossa	<i>Palustriella commutata</i>	
Svart taggsvamp	<i>Phellodon niger</i>	NT
Kantarellmussling	<i>Plicatura crispa</i>	
Gulfotsskölding	<i>Pluteus romellii</i>	
Bokvårtlav	<i>Pyrenula nitida</i>	NT
Druvfingersvamp	<i>Ramaria botrytis</i>	NT
Såpfingersvamp (guldfingersvamp)	<i>Ramaria lutea</i>	NT
Blek fingersvamp	<i>Ramaria pallida</i>	NT
Fläckfingersvamp	<i>Ramaria sanguinea</i>	VU
Sydlig taggfingersvamp	<i>Ramaria spinulosa/karstenii</i>	VU
Guldkremla	<i>Russula aurea</i>	
Eldsopp	<i>Suilellus luridus</i>	
Skogslind	<i>Tilia cordata</i>	
Brandmusseron	<i>Tricholoma aurantium</i>	
Krushättemossa	<i>Ulot crispa s.lat.</i>	

11 Källor

11.1 Skriftliga källor

Ivösjökommittén 2013. *Ivösjökommitténs jubileumsskrift 2003-2013*.

Länsstyrelsen Skåne 2005. *Bevarandeplan för Natura 2000-området Ivösjön-Oppmannasjön*

Länsstyrelsen Skåne 2018. *Bevarandeplan för Natura 2000-området Ivösjön-Oppmannasjön SE0420319*

Naturvårdsverket: vägledningar för naturtyper inom Natura 2000

Nitare, J. 2019. *Skyddsvärd skog: naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning*. Jönköping: Skogsstyrelsen

Sandsten, H. *Vattenväxter i Ivösjön 2004 och 2007 – en sammanfattning*. Calluna AB

Skogsstyrelsen. Dokumentation av nyckelbiotoper Ugnsmunarna, N 836-1996

Skogsstyrelsen. Minnesanteckningar från Nyckelbiotopskalibrering 2013

11.2 Kartor

Gerhard von Buhrmans karta över Skåne 1687 (original på Krigsarkivet, Stockholm)

Geometrisk avmätning 1721 av Ivö kyrkby och Hovgården, Lantmäteristyrelsen akt K59-3:1

Skånska rekognosceringskartan 1812–1820 (original på Krigsarkivet, Stockholm.)

Häradsekonomiska kartan 1931, blad 53 Österlöv & blad 54 Ivö

11.3 Webbplatser

Artdatabankens artfaktablad. <http://artfakta.artdatabanken.se/>

Den virtuella floran. linnaeus.nrm.se/flora/welcome.html

Fornsök (fornlämningar) <https://app.raa.se/open/fornsok/>

Lantmäteriets Arkivsök (kartor) <https://etjanster.lantmateriet.se/historiskakartor/s/search.html>

SGU kartgeneratoren (jord- och bergarter) http://apps.sgu.se/kartgenerator/maporder_sv.html

12.4 Övriga källor

Nitare, Johan. Skogsstyrelsen. Svampexkursion Ugnsmunarna 2014-09-23

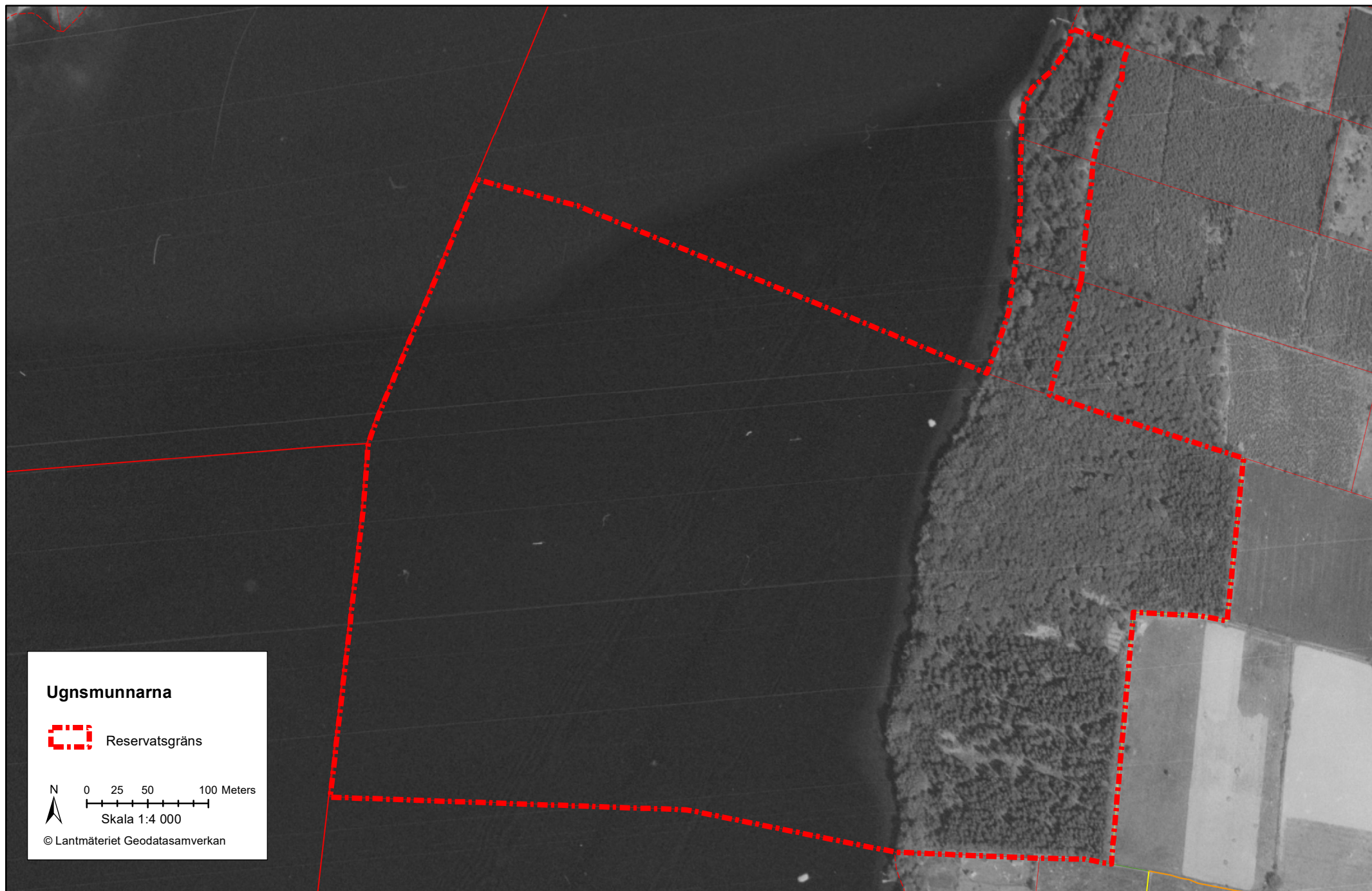
Nitare, Johan. Skogsstyrelsen. Muntligen 2019-12-03, 2020-01-20

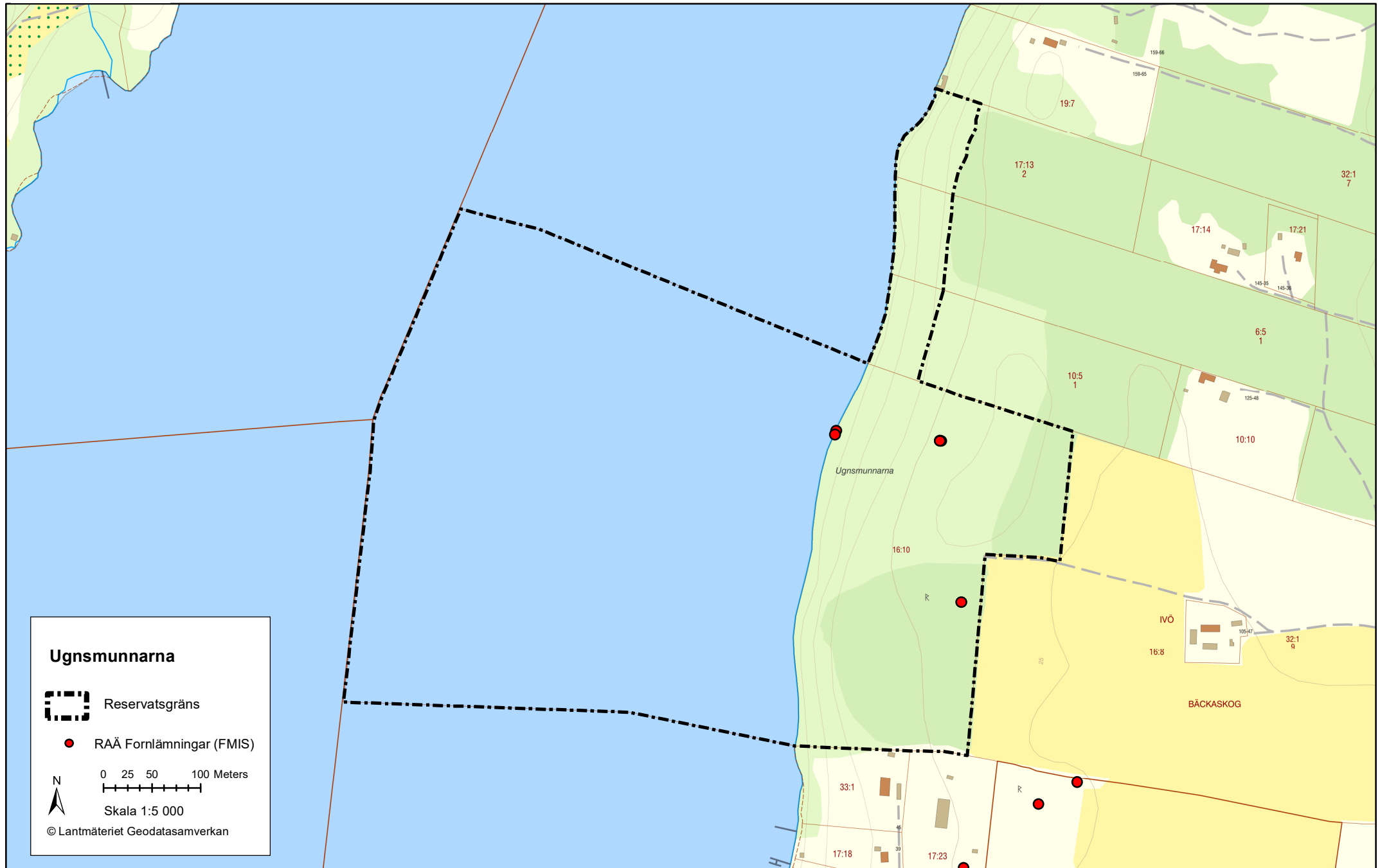
Fritz, Örjan. Naturcentrum AB. Mejl 2019-12-04

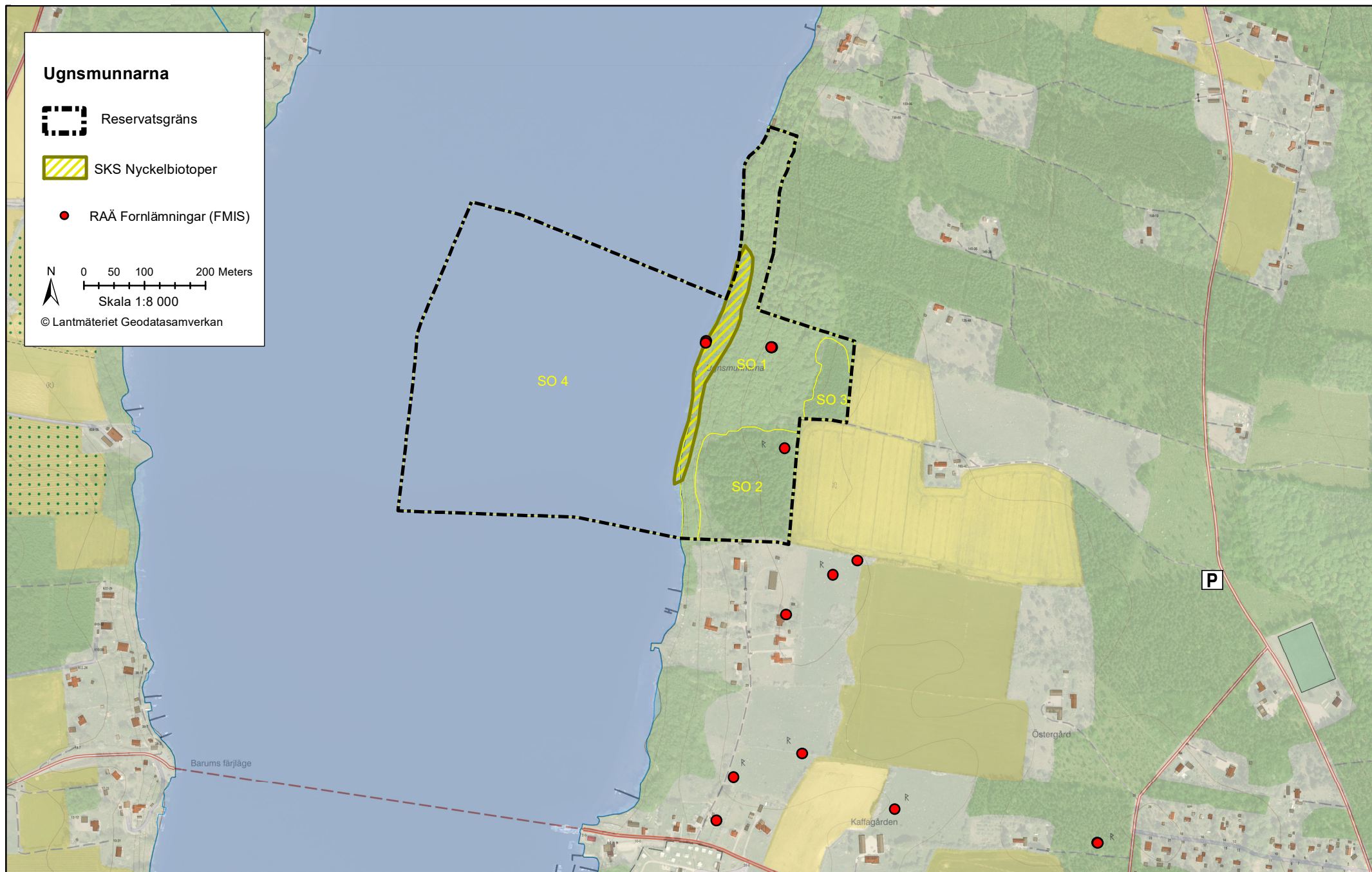
Bilagor

1. Ortofoto 2016 med reservatsgräns och skötselområden
2. Ortofoto 1970 med dagens fastighetsindelning
3. Topografiska webbkartan med fastighetsgränser och fornlämningar
4. Karta med nyckelbiotop, fornlämningar och parkering

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane